tiam ejus, 298, 2 : *Ne respondeas stulto juxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis. Responde stulto juxta stultitiam suam, ne sibi sapiens esse videatur.* Responsio lenis iram frangit irati, V, 445, 1 : *Responsio mollis frangit iram; sermo durus suscitat furorem*; 463, 1 : *Vir iracundus provocat rixas; qui patiens est, mitigat suscitatas*; X, 54, 1 : *Si sufflaveris in scintillam, quasi ignis exardebit; et si expueris super illam, extinguetur; utraque ex ore proficiscuntur.* Responsio ad hæreticos de eorum fide infida, VII, 366, 2. Responsio oraculi Apollinis cuidam regi diviti, V, 224, 1.

RESPONSORIUM. Responsoria cur in divinis officiis iterentur, IX, 231, 2.

RESPUBLICA. 1° *Quibus assimiletur respublica.* Respublica velut mare est, V, 27, 1, 2. Est quasi navis, XII, 701, 2. Est quasi magnus homo politicus, XIX, 261, 1.

2° *Quidnam reipublicæ et conservandæ conducat.* Respublica sine ordine consistere nequit, XIX, 84, 2 : *Etsi corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum : gaudens et videns ordinem vestrum, et firmamentum fidei vestræ.* Ejus salus in sapientia regentium et obedientia civium consistit, V, 324, 1 : *Ubi non est gubernator, populus corruet; salus autem ubi multa consilia.* Ejus bonum regimen pendet a sacerdotio et regno, X, 465, 1, 2 : *Ideo statuit illi testamentum pacis, principem sanctorum et gentis suæ, ut sit illi et semini ejus sacerdotis dignitas in æternum. Et testamentum David regi filio Jesse de tribu Juda, hæreditas ipsi et semini ejus, ut daret sapientiam in cor nostrum judicare gentem suam in justitia, ne abolerentur bona ipsorum, et gloriam ipsorum in gentem eorum æternam fecit.* Reipublicæ firmamentum, decus et gloria sunt regnum, sacerdotium et militia, XIV, 479, 1 : *Ex ipso angulus, ex ipso paxillus, ex ipso arcus prælii, ex ipso egredietur omnis exactor simul.* Respublicæ hæreticæ sacerdotes et sacerdotium christianum exterminantes, illis, Christo, sibi injuriæ sunt, XIII, 338, 1. Respublica ruit deficiente prudentia justorum, XI, 134, 2. Respublica floret regnante justo, et impio regnante cadit et perit, VI, 372, 2 : *In exultatione justorum multa gloria est; regnantibus impiis, ruinæ hominum.* Turbatur per iniquum dominatum, 456, 2 et seq. : *Per tria movetur terra, et quartum non potest sustinere : per servum cum regnaverit*, etc. Respublica senibus committenda, V, 513, 2. Ejus rectores subinde se recreent, X, 108, 2. Quid respublica curare et providere debeat, VI, 462, 2. Quæ sit optima respublica, gnomæ septem sapientum, II, 405, 2; VI, 463, 2. Reipublicæ conducit pueros recte educare et castigare, X, 86, 1, 2 : *Qui diligit filium suum assiduat illi flagella, ut lætetur in novissimo suo, et non palpet proximorum ostia.* Reipublicæ quam nocent immorigeri, XI, 262, 2. Respublicas conservant tam præmia quam pœnæ, II, 178, 2. Idem docetur apophthegmatibus, *ibid.* Rempublicam evertunt divitiæ immodicæ et discordia, XIX, 20, 1. Respublica tota ob unius peccatum punitur, II, 349, 1 (*Vide* REGNUM).

RESTAURATIO. Restauratio qualis gentium captivarum per Prophetas promittatur, XIII, 643, 2. Restauratio Jerusalem spiritualis quæ fuerit, XI, 610, 2; 611, 1. Restauratores Ecclesiæ suæ semper excitavit Deus, XIV, 326, 2; 327, 1.

RESTITUTIO. 1° *Restitutio in sensu restaurationis sumpta.* Restitutio omnium rerum creatarum fiet in fine mundi, XVII, 121, 2.

2° *Restitutio pro rei alienæ redditione.* Restitutionem in veteri lege quomodo Deus fieri præceperit, II, 34, 2. Restitutio alieni debita est omni jure, XVI, 164, 2. Restitutio in quadruplum non est lege naturæ vel Mosis præscripta, 249, 2. Restitutio rei alienæ domino legitimo potior est quam eleemosyna ex illa, VI, 50, 2 (*Vide* FURTUM).

RESURGERE, RESURRECTIO. I. RESURRECTIO CHRISTI, *vide* JESUS CHRISTUS.

II. RESURRECTIO MORTUORUM. *Resurrectio mortuorum quid sit et quomodo in Scriptura vocetur.* Resurrectio cur vocetur regeneratio, XV, 433, 1 : *Jesus autem dixit illis : Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit Filius hominis in sede majestatis suæ, sedebitis et vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israel*; XIX, 77, 2 : *Et ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens*; XX, 242, 2 : *Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis.* Est altera nativitas, *Job*, 326, 2 : *Putasne mortuus homo rursum vivat? Cunctis diebus, quibus nunc militio, expecto donec veniat immutatio mea.* Ea Syris vocatur consolatio, XVI, 490, 1. Resurrectio prima et secunda quæ sit, XXI, 356, 1, 2 : *Hæc est resurrectio prima. Beatus et sanctus, qui habet partem in resurrectione prima : in his secunda mors non habet potestatem.* Resurrectio tantum una est, 346, 1.

2° *Resurrectio mortuorum astruitur et probatur.* Resurrectionem negabant Sadducæi, credebant Pharisæi, XVI, 197, 1; 490, 1. Resurrectio ethnicis quam stulta videretur, XVII, 322, 1 : *Quidam autem Epicuræi et Stoici philosophi disserebant cum eo, et quidam dicebant : Quid vult seminiverbius hic dicere? Alii vero : Novorum dæmoniorum videtur annuntiator esse; quia Jesum et resurrectionem annuntiabat eis.* Resurrectionem quomodo jam factam esse docerent Hymenæus et Philetus, XVIII, 401, 2; XIX, 289, 2 : *Sermo eorum ut cancer serpit, ex quibus est Hymenæus et Philetus, qui a veritate exciderunt, dicentes resurrectionem esse jam factam.* Resurrectionem negantes quo fundamento nitantur, XVIII, 40[illegible], 2 : *Sed dicet aliquis : Quomodo resurgent mortui? qualive corpore venient? Insipiens, tu quod seminas non vivificatur nisi prius moriatur.* Eam negantium pessima est hæresis, 290, 2.

Resurrectio sæpe in Scripturis asseritur, XI, 381, 1, 2 : *Vivent mortui tui, interfecti mei resurgent : expergiscimini, et laudate qui habitatis in pulvere, quia ros lucis ros tuus*; XII, 757, 2 : *Facta est super me manus Domini, et eduxit me in spiritu Domini : et dimisit me in medio campi, qui erat plenus ossibus : et circumduxit per ea in gyro : erant autem multa valde super faciem campi, siccaque vehementer. Et dixit ad me : Fili hominis, putasne vivent ossa ista? Et dixi : Domine Deus, tu nosti. Et dixit ad me : Vaticinare de ossibus istis, et dices eis : Ossa arida, audite verbum Domini. Hæc dicit Dominus Deus ossibus his : Ecce ego intromittam in vos spiritum, et vivetis. Et dabo super vos nervos, et succrescere faciam super vos carnes, et superextendam in vobis cutem; et dabo vobis spiritum, et vivetis, et scietis quia ego Dominus*; XVI, 481, 1 et seqq. : *Respondens autem Jesus ait illis : Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem Dei. In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut angeli Dei in cælo*; XVII, 41, 1, 2; *Job* 413, 2; 414, 1 : *Scio enim quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra surrecturus sum : et rursum circumdabor pelle mea, et in carne mea videbo Deum meum : quem visurus sum ego ipse, et oculi mei conspecturi sunt, et non alius : reposita est hæc spes mea in sinu meo.* Resurrectio mortuorum fuit Judæis a Deo et angelis revelata, XIII, 168, 1 : *Multi de his qui dormiunt in terræ pulvere evigilabunt : alii in vitam æternam, et alii in opprobrium, ut videant semper.* Resurrecturos nos docet communis fidelium sensus, XVIII, 407, 1 : *Alioqui quid facient, qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? Ut quid et baptizantur pro illis? Ut quid et nos periclitamur omni hora?* Resurrectionem credebant veteres sancti, X, 438, 2 : *Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, et nomen eorum vivit in generationem et generationem.* Eam etiam gentes credidere, XIII, 168, 1. Resurrectio corporis necessario cum animæ immortalitate connexa est, IV, 554, 2 : *At vero fortissimus Judas....... facta collatione, duodecim millia drachmas argenti misit Jerosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, bene et religiose de resurrectione cogitans. (Nisi enim eos qui ceciderunt, resurrecturos speraret, superfluum videretur et vanum orare pro mortuis.)* Ante resurrectionem qui ibant in mortem, ibant pariter in infernum, XIII, 461, 1, 2; 463, 2.

3° *Resurrectionis mortuorum causæ.* Ex resurrectione Christi fidem et spem resurrectionis nostræ habemus, XIII, 363, 2 : *Vivificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, et vivemus in conspectu ejus.* Christus est quadruplex resurrectionis causa, XVI, 490, 1 : *Dicit ei* (Marthæ) *Jesus : Ego sum resurrectio et vita, qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet, et omnis qui vivit et credit in me, non morietur in æternum.* Resurrectionis nostræ causa est Christus resurgens, XVII, 125, 1 : *Loquentibus autem illis* (apostolis) *ad populum, supervenerunt sacerdotes et magistratus templi et Sadducæi, dolentes quod docerent populum, et annuntiarent in Jesu resurrectionem ex mortuis.* Sua resurrectione nos suscitavit, XVIII, 402, 2; 403, 1, 2 : *Nunc autem Christus resurrexit a mortuis, primitiæ dormientium, quoniam quidem per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum*; XX, 244, 1 : *Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis.* Semina resurrectionis in corpore non sunt, XVIII, 409, 2 : *Seminatur in corruptione, surget in incorruptione*, etc. Resurrectio quoad substantiam est naturalis, quoad executionem supernaturalis, XVIII, 402, 2. Resurrectio est facilior quam creatio, XV, 481, 1. Resurrectionis causa est Eucharistia, XIV, 472, 1 : *Quid enim bonum ejus est, et quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, et vinum germinans virgines?* XVI, 394, 2; 406, 1 et seqq. : *Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam : et ego resuscitabo eum in novissimo die*; XXI, 46, 2. *Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat Ecclesiis : Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei.*

4° *Resurrectionis mortuorum symbola.* Resurrectio ad vitam æternam significatur per jubilæum et sabbatum, et annum sabbaticum, II, 170, 2. Ea per Henoch designatur, X, 442, 1. Raptu Eliæ denotatur, 511, 2. Ejus symbola sunt hydrargyrum et semen quodlibet, XII, 758, 1. Ea per octavum diem designatur, XII, 799, 2. Ejus symbolum est phœnix et hydrus, XIII, 462, 2; XVIII, 89, 2; XIX, 480, 1; XX, 399, 2. Ejus typus est Daniel redivivus e lacu leonum, XIII, 84, 2. Per aquilam se deplumantem et renovantem denotatur, XIV, 79, 2.

5° *Quomodo resurrectio mortuorum fiet, ejus ordo et series*, XIX, 133, 1 et seqq. : *Ipse Dominus in jussu, et in voce Archangeli, et in tuba Dei descendet de cælo; et mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi. Deinde nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera, et sic semper cum Domino erimus.* Primo. *Quando fiet resurrectio mortuorum.* Resurrectio omnium rerum sicut et hominum erit in mundi fine, XX, 485, 1, 2 et seqq. Ante mundi finem non fiet, *Job*, 324, 2 : *Quomodo si recedant aquæ de mari, et fluvius vacuefactus arescat, sic homo, cum dormierit, non resurget; donec atteratur cælum, non evigilabit, nec con-*

surget de somno suo. Resurrexisse neminem ante Christum ad vitam immortalem, de fide est, XVIII, 402, 2 : *Christus resurrexit a mortuis primitiæ dormientium.* Resurrectio generalis futura in die Paschæ, XXI, 342, 2.

Secundo. *Ad quos se extendet resurrectio.* In resurrectione omnia corpora mortua vivificabuntur, IX, 665, 2 : *Penetrabo omnes inferiores partes terræ, et inspiciam omnes dormientes, et illuminabo omnes sperantes in Domino.* In resurrectione omnes ad vitam revocabimur, XIII, 461, 1 : *De manu mortis liberabo eos, de morte redimam eos; ero mors tua, o mors, morsus tuus ero, inferne.* Resurgent omnes cum iis quos Christo acquisiverunt, XX, 228, 1.

Tertio. *Resurrectionis mortuorum aliæ circumstantiæ loci, temporis, modi.* Resurgent singuli in loco ubi fuerit cadaver et ossa, aut major eorum pars, XII, 757, 2. Resurrectio fiet in instanti, XVIII, 413, 1 : *Ecce mysterium vobis dico : Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. In momento, in ictu oculi, in novissima tuba : canet enim tuba, et mortui resurgent incorrupti : et nos immutabimur.* An omnes simul resurgent, XIX, 133, 1. In qua ætate et mensura corporis et virtutum omnes resurgent, XVIII, 633, 1 : *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem pastores et doctores, ad consummationem sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi. Donec occurramus omnes in unitatem fidei, et agnitionis Filii Dei, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.* Quid in homine resurrecturum existimet Magister Sententiarum, XIX, 415, 2. Resurgemus cum quatuor humoribus, cum capillis, barba, unguibus, XVI, 258, 1 : *Et capillus de capite vestro non peribit.* Resurrectio plenissima est omnis elegantiæ, pulchritudinis et gloriæ, IV, 554, 2. In resurrectione universali, vesperi quomodo sit lux futura, XIV, 533, 2 et seq. : *Et erit dies una, quæ nota est Domino, non dies, neque nox : et in tempore vesperi erit lux.*

6° *Fidei in mortuorum resurrectionem effectus.* Resurrectio mortuorum est spes christianorum, XII, 761, 1; XV, 651, 1; XVII, 50, 1; 397, 1. Ejus fides et spes quid in nobis operetur, XVIII, 89, 1; XIX, 285, 1. Erat Jobi solatium, *Job*, 414. 2.

7° *Resurrectio spiritualis qualis,* Job, 327, 2. Resurrectionis spiritualis quod sit signum; XIX, 100, 1 : *Igitur, si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite, ubi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.*

RESUSCITATIO. Resuscitatio filiæ archisynagogi allegorice exponitur, XV, 248, 1. Item tropologice, 249, 2. Resuscitatio Lazari summam et divinam potentiam exigebat, atque ideo Christus in ea voce magna clamavit, XVI, 495, 2.

RETALIARE. Retaliare in malis, seu contumeliam contumelia ulcisci, noxium est, VI, 75. 1.

RETE. 1° Retia dicuntur quasi retinentia : retia piscationis apostolicæ sunt instrumenta, XVI, 109, 1, 2. Quid rete non fractum in captura multorum magnorum piscium denotet, XVI, 644, 1. Rete frustra avibus jacitur, quo sensu, V, 41, 1. 2.

2° Reti Salmanasar velut anceps Israelitas illaqueavit et abduxit, XIII, 620. 2. Rete Dei est tribulatio, XII, 362, 2. Rete quodammodo est facilitas providentiæ Dei, 729, 2.

RETEGO. *Retego* idem est quod detego, aperio, X, 493, 2.

RETINERE. Retinere peccata quid sit, XVI, 563, 1.

RETRIBUERE. Retribuere quod homo pauper non potest. retribuet Deus ei qui in ipsum benignitatem exercet, XVI, 197, 1. Retributio Dei et hominum qui differant, 196, 1, 2. Retributio cuique fit post hanc vitam.

RETROSPICERE Retrospiciendum non est in via perfectionis, XIX, 47. 2.

REUS. Reus nuncupatus a re quæ petitur, VI, 310, 2. Reum indicare superiori ut corrigatur, est actus sanctitatis, III, 350, 1. Reus inauditus damnari non potest, XVII, 415, 2. Ei potius favendum quam accusatori, *ibid.* Reus poterat damnari inauditus, a testibus convictus, XVI, 429, 2. Reus a judice punitus beneficio afficitur, VI, 333, 2. Legitime a judice adjuratus, dicere debet veritatem, 412, 1. Reo ad mortem damnato dabatur vinum, 485, 1.

REVELATIO. 1° *Revelatio pro manifestatione alicujus rei ignotæ et humanæ menti imperviæ.* Revelatio, scientia, prophetia et doctrina quomodo differant. XVIII, 388, 2. Videtur aliqua revelatio facta de Mose nascituro, XIX, 482, 2. Revelationes sibi factas Paulus silentio pressit, XVIII, 3, 2; 13, 2. Non habent revelationem suæ salutis, XIX, 45, 2.

De revelationibus SS. Gertrudis et Brigittæ quid sentiendum, VIII, 217, 2. Revelationes beati Amadæi cujus sint auctoritatis, XXI, 1. Multa continent fabulosa, *ibid.* Revelationes feminis factæ examinandæ sunt, nec iis facile credendum, III, 614, 1. Revelationes spirituales assiduæ mire mentem illustrant, XIV, 255. 1, 2

2° *Revelatio pro manifestatione Dei vel ejus attributorum.* Revelatio Jesu Christi in die judicii quæ futura, XXI, 15, 2. Revelationis dies dicitur dies judicii. XX, 252. 1.

REVERENTIA, REVERERI. 1° Reverentia aliquando capitur pro pudore, X, 35, 2; XVIII, 408, 1. *Revereri* subinde est idem quod pudere, X, 357, 1. Aliquando pro timore, XVIII, 221, 1. Reverentia quomodo differat ab humilitate, religione, obedientia. XIX, 396, 1. Reverentia alia est activa, alia passiva, XIX. 396, 1. Reverentia quomodo generet horrorem et stuporem, XIV, 567, 2. Reverentiæ triplex gestus, XXI, 114, 1.

2° Deus quasi reveretur homines, quomodo, VIII, 536, 1. Duplex reverentia Christi, activa et passiva activa quæ, 321, 1. Quæ passiva, *ibid.* Reverentia Dei est sanctitas animæ, IX, 108, 2. Qua reverentia Deus in oratione adeundus, XI, 170, 2.

3° Reverentia quænam sit servanda in templis, et cur. VII, 191, 1. Reverentia angelorum in sacrificio Missæ, XVIII, 355, 2. Reverentia qualis in sacra synaxi adhibenda sit, VI, 178, 1 (*Vide* Deus, Missa, Oratio, Templa).

REVERTI. Reverti Hebræis quid sonet. XI 654.

REVIVIFICATIO. Revivificatio operum mortificatorum probatur, XIX, 403, 1 (*Vide* Pœnitentia).

REX. I. Regis nomen et hujus vocis significatio. Rex dicitur a *regendo*, vel recte agens, VI, 55, 1. Rex græce cur dicitur βασιλεὺς, XIV, 127, 2. Rex idem est quod basis populi, *Job*, 230, 2. Rex dicitur βασιλεὺς quia est basis reipublicæ, VIII, 414, 1. Reges olim dicti tyranni a fortitudine et potentia, XIII, 9, 2. Ab Homero dicuntur Jovis alumni, 393, 1. Sunt Christi, quia uncti oleo in sua inauguratione, XIV, 122, 2.

II. Regum potestas et auctoritas, quæ sint eorum auctoritatis origo et fundamenta. 1° *Regum potestas et auctoritas.* Regia potestas duplex, finita et infinita, III, 305, 1. Rex est regni sui primarius, XX, 299, 1 : *Subjecti igitur estote omni humanæ creaturæ propter Deum, sive regi quasi præcellenti, sine ducibus tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum.* Rex quasi quidam Deus terrestris, et ideo coronam gerit, III, 166, 2 : *Dixeruntque omnes viri Israel ad Gedeon : Dominare nostri, tu, et filius tuus, et filius filii tui; quia liberasti nos de manu Madian.* Regis dignitas in pompa consistit, 610, 1. Regum majestas accedentes ad eos percellit, IV, 399, 2. Reges orbem portant, *Job*, 231, 1 : *Deus, cujus iræ nemo resistere potest, et sub quo curvantur qui portant orbem.* Eorum quanta sit potentia in bonum et malum, VI, 82, 2 : *Dissipat impios rex sapiens, et incurvat super eos fornicem.* Regum insigne est sceptrum sive virga, XII, 18, 1.

2° Reges suum regnandi jus et regnum a Deo accipiunt, V, 211, 2 : *Per me reges regnant, et legum conditores justa decernunt. Per me principes imperant, et potentes decernunt justitiam.* Omnes sunt a Deo vel per se, vel per suos instituti, XX, 298, 1. Reges legitimi a Deo dantur, XIII, 393, 1 : *Ipsi regnaverunt et non ex me : principes extiterunt, et non cognovi.* Impii et hæretici non regnant ex Deo, 392, 2. Hi sunt pistores et furnarii dæmonis, 382, 1. Rex Deum repræsentat, V, 529, 1. Reges Dei vices gerunt, 212, 1. Rex est in terris viva Dei imago, XX, 298, 1. Reges sunt Dei in terris simulacra, XIII, 386, 2, XIV, 489, 1. Sunt ejus internuntii, V, 494, 1 : *Divinatio in labiis regis, in judicio non errabit os ejus.* Eorum sententia est oraculum, *ibid.* A Deo in responsis suis diriguntur, V, 493, 2 : *Gloria Dei est celare verbum, et gloria regum investigare sermonem.* Sunt instrumenta Dei in pœnam vel utilitatem, *Job*, 657, 2; 661, 1 : *Qui regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi.* Reges sua regna Deo accepta referant et offerant, XXI, 116, 1. Rex similis angelo, VIII, 412, 2. Rex est velut sol, VI, 54, 2. Et angelus summus, *ibid.* Reges sunt velut soles terreni, XI, 548, 1, 2; XIV, 489, 1. Soli comparantur, cordi et medico, XIV, 489, 2. Sunt proxime post Deum timendi, VI, 238, 2 : *Time Dominum, fili mi, et regem, et cum detractoribus ne commiscearis : quoniam repente consurget perditio eorum, et ruinam utriusque quis novit?* Rex a Deo debet regi ut bene regat, V, 494, 1. Sinant reges se a Deo regi, VI, 93, 2 : *Sicut divisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini; quocumque voluerit, inclinabit illud.* Eorum decreta a Dei voluntate derivantur, 92, 1, 2. Eorum corda sunt in manu Dei, IV, 399, 2; VI, 93, 1; XIV, 316, 2. Quomodo cor eorum a Deo dividatur, VI, 91, 2. Eos mala consulere sinit Deus, cum genti cuipiam iratus est, bona vero, cum ei favet, 92, 2 et seq. Eis a Deo immittuntur ardores ad id capessendum quod ipse per eos vult peragere, 94, 1. Eos ipse contra hostes et insidias tuetur, *ibid.* Eos et regna Deus maxime curat, 130, 1 : *Equus paratur ad diem belli : Dominus autem salutem tribuit.* Habent aliquem angelum e superiori ordine pro sui custodia, XXI, 61, 2. Meminerint se Deo subditos esse, XX, 298, 2.

III. Quæ sint regii status vanitas, sollicitudo, pericula. Rex nascitur ut cæteri, VII, 186, 1. Reges omnes e servis orti, et servi e regibus, XV, 54, 2. Sunt mortales ut plebeii, *Job*, 87, 1. Reges cogitent se esse mortales, exempla, VIII, 417, 2 : *Sum quidem et ego mortalis homo similis omnibus, et ex genere terreni illius qui prior factus est, et in ventre matris figuratus sum caro.* Regum et regnorum vanitas, VII, 186, 2 et seq. Eorum miseria exemplo declaratur, IX, 338, 1 : *Multi potentes oppressi sunt valide, et gloriosi traditi sunt in manus alterorum.* Eorum potentia mera vanitas, XIII, 80, 2. Eorum felicitas quam sit momentanea, XX, 479, 2. Auroræ comparantur quæ aurea videtur, sed mox evanescit, XIII, 426, 1, 2 : *Sicut mane transiit, pertransiit rex Israel.* Repentinis mortibus expositi sunt, *Job*, 448, 1 : *Ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendunt.* Repentinæ diversorum regum ac principum mortes, 448, 2. Imperatorum repente morientium series, *ibid.* Regum omnium celer est ortus et occasus, XIV, 185, 1. Reges regno excidere possunt, et fieri privati, VI, 433, 2. Reges servos facit sors, VII, 339, 1, 2. Quibus viis et actionibus perdantur, VI, 481, 2. Reges multi gloriam priorem

fœda libidine deturparunt, X, 496, 1. Caveant a minimo vino, VI, 482, 2; 483, 1 : *Noli regibus, o Samuel, noli regibus dare vinum; quia nullum secretum est, ubi regnat ebrietas.* Multi gula perditi, VII, 351, 1 : *Væ tibi, terra, cuju rex puer est, et cujus principes mane comedunt.* Reges abundant omnibus, præterquam veritate, III, 620, 1. Reges qui habent æmulos, omnia tuto timent, IV, 233, 1. Ad minimas umbras expavescunt, VI, 17, 1. Ærumnis non carent, X, 327, 1 : *Occupatio magna creata est omnibus hominibus, et jugum grave super filios Adam, a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulturæ, in matrem omnium..... a residente super sedem gloriosam, usque ad humiliatum in terra et cinere, ab eo qui utitur hyacintho, et portat coronam, usque ad eum qui operitur lino crudo, furor, zelus, tumultus, fluctuatio, et timor mortis, iracundia perseverans, et contentio.* Quanam in re reges sint plebeiis miseriores, VI, 384, 2. Reges sæpe sunt pauperes, cur, 433, 2.

IV. Quæ sint regum officia.—1° *Eorum dotes et qualitates in generali*, VI, 55, 1, 2. Quæ sint regis officia et partes, VI, 55, 2, 258, 1; 380, 1; 488, 1. Quid ei maxime necessarium sit, X, 144, 1. Quomodo regnare debeat, VII, 190, 1. Duo præcepta eis danda, *Memento quod es homo : memento quod est Deus*, III, 621, 2. Rex bonus quis, *Psalm.* I, 465, 1. Reges sint pastores populi, III, 448, 2 : *Et venerunt universæ tribus Israel ad David in Hebron, dicentes : Ecce nos, os tuum et caro tua sumus. Sed et heri et nudius tertius, cum esset Saül rex super nos, tu eras educens et reducens Israel; dixit autem Dominus ad te : Tu pasces populum meum Israel, et tu eris dux super Israel.* Cur ex pastoribus olim reges crearentur, VI, 356, 2. Regum est pascere suos, XVI, 645, 2. Rex sit subditorum velut pastor, XX, 309, 1. Pastores æmulentur, 674, 1. Aurigis comparantur, XIV, 426, 2. Reges summam habeant potentiam, sapientiam, bonitatem, et cur, 489, 1. Illorum est prodesse omnibus, nocere nemini, 21, 1. Quomodo rex gloriosus permanere possit, X, 144, 1. Quomodo bonam famam consequetur, 522, 2.

2° *Reges sint religionis cultores et fautores.* Deum honorent a quo regnum acceperunt, IX, 297, 2 : *In manu Dei potestas terræ, et exsecrabilis omnis iniquitas gentium, et utilem rectorem suscitabit in tempus super illam.* A Deo opem ad bene regendum in oratione petant, 298, 1. Juste regnent et sancte, V, 212, 1. Regant suos juxta Christi legem et Evangelium, X, 432, 1. Regum est potissimum habere curam veræ religionis, II, 461, 2 et seq. Docetur id exemplis, *ibid.*, 2. Regum piorum exempla et virtutes, 462, 2. A regibus pendet regni fides et infidelitas, XIV, 67, 2 : *In scelere Jacob omne istud, et in peccatis domus Israel, quod scelus Jacob? nonne Samaria? et quæ excelsa Judæ? nonne Jerusalem?* Rege sub impio subditi omnes impii, XXI, 157, 2. Reges cur seducere curent hæretici, 201, 2. Regnante rege pio floret Ecclesia et orbis, ex adverso regnante impio sequitur eorum mœror, squalor et ruina, VI, 372, 2 et seq. : *In exultatione justorum multa gloria est, regnantibus impiis ruinæ hominum.* Reges pii a Deo multitudine populorum donantur, V, 433, 2 : *In multitudine populi dignitas regis, et in paucitate plebis ignominia principis.* Per pietatem imperium stabiliunt, IX, 320, 1 : *In medio fratrum rector illorum in honore : et qui timent Dominum, erunt in oculis illius.* Reges pii religionem restaurare possunt, si velint, X, 525, 1, 2 : *Ipse est directus divinitus in pœnitentiam gentis, et tulit abominationes impietatis. Et gubernavit ad Dominum cor ipsius, et in diebus peccatorum corroboravit pietatem.* Hæresim extirpent, *ibid.* Regibus piis Deus difficultates omnes complanat ad extirpandam hæresim, XIV, 401, 1, 2 : *Quis tu, mons magne, coram Zorobabel? in planum : et educet lapidem primarium, et exæquabit gratiam gratiæ ejus.* Si fideles exonerent, et hæreticos onerent, aliquando consulto faciunt, et sic eos ad fidem compellunt, VI, 116, 1. Reges pii semper Ecclesiam et Pontificem Romanum coluerunt, XX, 298, 2 : Reges et reginæ quomodo sint nutritii Ecclesiæ, XI, 591, 2 : *Et erunt reges nutritii tui, et reginæ nutrices tuæ : vultu in terram demisso adorabunt te, et pulverem pedum tuorum lingent.* Numerantur aliquot tales reges et reginæ, *ibid.* Reges audiant pontifices, XIV, 436, 2 : *Et ipse extruet templum Domino : et ipse portabit gloriam, et sedebit, et dominabitur super solio suo : et erit sacerdos super solio suo, et consilium pacis erit inter illos duos.*

Reges impii cito a Deo de medio tolluntur, IX, 308, 2 : *Brevem languorem præcidit medicus : sic rex hodie est, et cras morietur.* Sæpe eorum consilia impia Deus in ipsos revolvit, VI, 92, 1. Regum gloria evanida est, nisi in gloriam cœlestem desinat, XXI, 402, 2 : *Et ambulabunt gentes in lumine ejus : et reges terræ afferent gloriam suam et honorem in illam.* Reges sacra non invadant, IV, 179, 2 : *Sed cum roboratus esset* (Ozias), *elevatum est cor ejus in interitum suum, et neglexit Dominum Deum suum : ingressusque templum Domini, adolere voluit incensum super altare thymiamatis. Statimque ingressus post eum Azarias sacerdos, et cum eo sacerdotes Domini octoginta viri fortissimi, restiterunt regi, atque dixerunt : Non est officii tui, Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed sacerdotum, hoc est filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad hujuscemodi ministerium : egredere de sanctuario, ne contempseris, quia non reputabitur tibi in gloriam hoc a Domino Deo tuo.*

3° *Reges justitiam diligere debent*, Job, 658, 2. Regi duo sunt necessaria : veritas et justitia, *Psalm.* I, 294, 1, 2 : *Propter veritatem, et man-*

suetudinem, et justitiam, et deducet te mirabiliter dextera tua. Ejus thronus justitia firmatur, injustitia et rapina evertitur, XII, 175, 1 : *Numquid regnabis, quoniam confers te cedro? Pater tuus numquid non comedit et bibit, et fecit judicium et justitiam tunc cum bene erat ei? Judicavit causam pauperis et egeni in bonum suum : numquid non ideo quia cognovit me, dicit Dominus?* Rex est summus justitiæ præses, V, 553, 2. Rex probus omnem injustitiam abominatur, 496, 2 : *Abominabiles regi qui agunt impie, quoniam justitia firmatur solium.* Rex sit justus et beneficus, tres Dei dotes imitetur, VI, 394, 2 : *Rex justus erigit terram, vir avarus destruit eam.* Reges tuentur justitia et clementia, 85, 1 : *Misericordia et veritas custodiunt regem, et roboratur clementia thronus ejus.* Rex quadrupliciter sedet in solio judicii, et tunc a Deo dirigitur, 54, 1 : *Rex qui sedet in solio judicii, dissipat omne malum intuitu suo.* Solo suo intuitu omnia scelera et scelestos fugat, 53, 2; 54, 2. Ejus facies bonis est jucunda, malis terribilis, 54, 2. Reges nihil decernant et judicent nisi mature deliberatum, 254, 1 : *Gloria Dei est celare verbum, et gloria regum investigare sermonem.* Cur judiciorum suorum rationes manifestare debeant, *ibid.* Personas non accipiant, 240, 1 : *Hæc quoque sapientibus : Cognoscere in judicio personam non est bonum.* Qui propter dona scelera dimittit impunite, et indignis ob largitiones officia confert, populum et regnum destruit, 394, 1. Rex sæpe per se judicet, nec omnia credat prætoribus et judicibus inferioribus, VI, 54, 1. Obeat subinde provincias suas, *ibid.*, 2. Thronum judicii in metropoli collocet, *ibid.* Dubia juris resolvat et interpretetur, V, 493, 2 : *Divinatio in labiis regis, in judicio non errabit os ejus.* Ipse rex obediat legi, ni faciat, justitiam contemnit, XI, 116, 2.

4° *Reges veritatem et fidelitatem in omnibus sectentur, mendacium vero et adulationem abominentur.* Rex probus candore, veracitate, corde puro delectatur, VI, 152, 1 : *Qui diligit cordis munditiam, propter gratiam labiorum suorum amicum habebit regem.* Item puritate et integritate, 152, 1 et seq. At improbi hypocrisi et adulatione delectentur, *ibid.* Rex mentiri non debet, V, 528, 2 et seq. : *Non decent stultum verba composita, nec principem labium mentiens.* Eum dedecet promissi violatio, VI, 432, 1. Assentatores devitet quasi pestem, V, 497, 1 : *Voluntas regum labia justa : qui recta loquitur, diligetur.* In eos tandem deprehensa fraude sævit, *ibid.*, 2. Regis adolescentis plausus et regnum, VII, 189, 1, 2. Regem juvenem ab omnibus respici constat, cur, 188, 2.

5° *Sapientiæ et prudentiæ reges amantes sint.* Sapientiam inquirant et scrutentur, VI, 253, 1. Item fidei mysteria, 254, 1. Item Dei arcana judicia, *ibid.*, 2. Rex pauper et puer, sed sapiens, ævite sene et stulto præstat, VII, 183, 2 : *Melior est puer pauper et sapiens rege sene et stulto, qui nescit prævidere in posterum.* Regis senis stultitia in quo sita sit, 185, 1. Reges suas cupiditates non sequantur, VI, 458, 2. Rex imprudens populum suum perdit, at prudens ædificat, IX, 295, 1, 2 : *Rex insipiens perdit populum suum, et civitates habitabuntur per sensum potentium.* Rex animi sui affectus regat, V, 499, 1. Regis verba potestate armata sunt, VII, 288, 1 : *Et sermo illius potestate plenus est, nec dicere ei quispiam potest : Quare ita facis?* Regem qualia verba deceant, V, 17, 2. Rex sit in dictis et pronuntiatis suis verax, 493, 2.

6° *Quales habere debeant consiliarios*, X, 181, 1. Eorum puritas et honestas a ministris puris et honestis colligitur, VI, 153, 1. Quos eligere officiales debeant, 172, 2 : *Vidisti virum velocem in opere suo? coram regibus stabit, nec erit ante ignobiles.* Eorum salus consistit quod habeant consiliarios sanctos et sinceros, et sanctos pontifices, concionatores, et confessarios, X, 482, 1. Sunt tales quales eorum consiliarii, V, 257, 2 : *Aufer rubiginem de argento, et egredietur vas purissimum; aufer impietatem de vultu regis, et firmabitur justitia thronus ejus.* Regi superbo monita spernenti et monitores odio habenti quid accidere soleat, VII, 185, 1. Reges non semper credant suorum consiliis et suggestionibus, XIII, 79, 1. Ne cui nimiam dent sui potestatem, X, 180, 2. Eos decet regere, non regi, 181, 1.

7° *Reges humilitatem, mansuetudinem, potiusquam superbiam et iracundiam præ se ferant.* Reges non debent insolescere nec superbire, id docetur Gentilium exemplis, II, 462, 2 : *Nec elevetur cor ejus* (regis) *in superbiam super fratres suos, neque declinet in partem dexteram vel sinistram.* In illis maxime locum habet superbia, IX, 302, 1. Regum superbia unde oriatur, VII, 185, 1. Magnos habent animos et spiritus, VI, 255, 2. Eorum cor inscrutabile est, *ibid.* et seq. : *Cœlum sursum, et terra deorsum, et cor regum inscrutabile.* Habent cor mobile, et sæpe necessario mutari debent ob novos successus, *ibid.* Affectant sapientiam et eminentiam supra cæteros, 256, 2. Sibi omnia volunt attribui, IX, 223, 2. Nolunt ab aliis doceri vel reprehendi, *ibid.* Nolunt reprehendi, esto male faciant, *ibid.* Coram eis nemo se jactat, 258, 2. Non ferunt ipsi superbiam, *ibid.* Per humilitatem fiunt longævi, 317, 1 : *Memoriam superborum perdidit Deus, et reliquit memoriam humilium sensu.*

Rex nec nimis blandus sit, nec severus, VI, 474, 2. Si sit placidus et benevolus, omnium amorem sibi conciliat, V, 499, 1 : *In hilaritate vultus regis vita; et clementia ejus quasi imber serotinus.* Tunc ejus vita in securo est, *ibid.* Ejus vultus serenus et lætus subditos recreat, contra mœstus et iratus consternit, *ibid.* In quo solem imitetur, *ibid.*, 2. In primo ejus aditu debet esse beneficentior, 500, 1, 2. Reges se gratiosos et benevolos

præstent, VI, 257, 1. Regis benevolentia et hilaritas similes rori ob multas analogias, 17, 2 : *Sicut fremitus leonis, ita et regis ira; et sicut ros super herbam, ita et hilaritas ejus.* Semper potius in misericordiam propendeant, 85, 2. Eum tueatur amor benevolentia subditorum, 379, 2. Rex sit patiens et lentus ad iram, 271, 2 : *Patientia lenietur princeps, et lingua mollis confringet duritiem;* 273, 1. Ejus indignatio est quasi mortis nuntius, V, 498, 1 : *Indignatio regis, nuntii mortis: et vir sapiens placabit eam.* Ejus ira est similis rugitui leonis famelici, VI, 15, 1, 2 et seq. Hinc per leonem repræsentatur, 15, 1. Ejus sævitia velut imber procellosus est, 17, 2. Regum cor ira et cupiditate æstuans est instar fluvii impetuosi, 94, 1. Eorum furor est instar fulminis, 240, 1. Eorum severitas contentiones et lites in populo excitat, 476, 1 : *Qui autem fortiter premit ubera ad eliciendum lac, exprimit butyrum; et qui vehementer emungit, elicit sanguinem; et qui provocat iras, producit discordias.* Iram igitur rex compescat, 15, 1. Sit mitis et placidus, *ibid.* Natura pronus est ad iram, *ibid.* Umbris injuriarum feritur : in eo iræ juncta potentia est, 16, 1. Ejus edicta omnes terrent, *ibid.* Per iram furit, *ibid.* Ex ira integras urbes et totum regnum expilat et vastat, *ibid.*, 2. Ejus iram provocans, peccat in animam suam, VI, 45, 2 : *Sicut rugitus leonis, ita et terror regis; qui provocat eum, peccat in animam suam.* Ejus iram verbis lenibus infringant subditi, 272, 1. A solo Deo potest cohiberi, *ibid.*, 2. Rex sævus a suis petitur insidiis, V, 497, 2.

8° Reges non debent subditos nimium gravare, *Job*, 468, 1. Jure suo rex munera exigit, V, 575, 2: *Donum hominis dilatat viam ejus, et ante principes spatium ei facit.* Tributa moderetur sumptus minuendo, V, 379, 2 : *Dux, indigens prudentia, multos opprimet per calumniam: qui autem odit avaritiam, longi fient dies ejus.* Si sit per munera electus, populum expilat, 393, 2. Rex pauper est sycophanta, opibus subditorum per fraudem inhiat, levi de causa eis litem intentat, falsa crimina eis imponit, 379, 2. Rex debet amare paupertatem, cur, VII, 184, 2. Rapaces principes sunt rapaces lupi, *Job*, 468, 1. Reges aquilis rapacitate similes, *ibid.* Olim regi fines assignabantur ne in alienos irrueret, *ibid.* Reges decet liberalitas, X, 133, 2 : *Splendidum in panibus benedicent labia multorum, et testimonium veritatis illius fidele.* Regum liberalium exempla, XIV, 489, 2.

9° *Regulas prudentis politicæ in gubernando regno sequantur.* Rex regno amicitur, XII, 282, 1 : *Et amicietur terra Ægypti, sicut amicitur pastor pallio suo: et egredietur inde in pace.* Rex sit in medio regni quasi centrum in circulo, 842, 2. Rex est regni quasi maritus, respublica eo mortuo est quasi vidua, XI, 570, 2. Rex et populus quasi una persona, III, 329, 2. Rex est arbor habens sua folia, fructus, volucres, etc., XIII, 56, 2; 57, 1. Quid in republica gubernanda reges spectare et curare debeat, VI, 462, 2. Quomodo rex populis multis se accommodet, X, 144, 1. Rex unus esto, XVI, 157, 1. Reges multi uno in regno causa sunt bellorum et variarum exactionum, VI, 377, 1. Reges non metuant magnorum potentiam, sed premant et calcent, IV, 381, 2. Timeant virum sapientem, præsertim exterum, ne regnum prodat et turbet, IX, 223, 2. Reges noctu vigilent, maximisque reipublicæ negotiis invigilent, IV, 379, 1. Acta sua recognoscant et perlegant, *ibid.* Rex sit magnanimus, vigilans ductor suorum, VI, 468, 1. Leoni assimilatur in multis analogiis, 469, 1. Item gallo, *ibid.*, 2 et seq. Item arieti, 471, 1. Naso assimilatur, XII, 670, 2. Reges ad vestigia suorum attendant, *Job*, 573, 2. Secretum suum et animum nullis aut paucis pandant, IV, 305, 1. Eorum consilia præsertim de subjugandis aliis regibus sint secreta, 320, 1. In bellis somno non indulgeant, VI, 503, 2. Rex quomodo in bello existat invictus, X, 467, 1.

10° *Reges suis exemplo præluceant;* X, 433, 1, 2: *Imperantes in præsenti populo, et virtute prudentiæ populis sanctissima verba.* Regis exemplum omnes sequuntur, VI, 372, 2 et seq. Cur debeant esse regula totius regni, VII, 351, 1. Qualis rex, tales subditi, IX, 295, 1, 2: *Secundum judicem populi, sic et ministri ejus: et qualis rector est civitatis, tales et inhabitantes in ea.* Rex est speculum coram populo, quem hic in omnibus operibus suis aspicit et sequitur, XII, 703, 1. Esse debet Cherub, 502, 1, 2; 707, 2. Cæteros præcellat charitate, XX, 110, 1.

V. Quæ sint officia subditorum erga reges.— Regibus in civilibus obediendum, idque propter Deum, VI, 239, 1 : *Time Dominum, fili mi, et regem, et cum detractoribus non commiscearis*, XVIII, 219, 1 : *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit : non est enim potestas nisi a Deo: quæ autem sunt, a Deo ordinatæ sunt.* At contra Deum aliquid jubenti non est obediendum, VI, 239, 1. Regibus debetur honor, XX, 109, 2. Pro regibus maxime orandum, XIX, 194, 1 : *Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus; pro regibus, et omnibus qui in sublimitate sunt.* Pro iis ac principibus qui Deum orat, optime orat, XIII, 378, 2. Eorum gratiam qui ambit, prius Deum oret, VI, 93, 2.

Regem adire arduum est, quomodo et quando id fieri debeat, VII, 287, 2. Cum iis non est diu, importune et arroganter agendum, IX, 391, 1 : *Advocatus a potente discede : ex hoc enim magis te advocabit.* Non est cum illis agendum ut cum paribus, 392, 2 : *Ne retineas ex æquo loqui cum illo, nec credas multis verbis illius : ex multa enim loquela tentabit te, et subridens interrogabit te de absconditis suis.* Regi assistere, est ei esse familiarem, VI, 172, 2 (*Vide* Prælatus, Princeps).

VI. Varii circa reges apud veteres præsentim usus. — Regibus cum inaugurantur, datur gladius, cur, IV, 565, 1, 2. Regis clypeus in inauguratione olim ungebatur, XI, 330, 1. Reges Peruanorum quid agant, antequam regnum ineant, VII, 184, 2. Reges Ægypti cur crearentur Pontifices, XVII, 344, 2. Reges in Taprobrane eligebantur senes, IX, 673, 2. Reges prisci alba veste vestiebantur, VII, 316, 1. Reges Chaldæi sceptrum gestabant rosa insignitum, IX, 228, 2. Regum olim erant quatuor insignia, I, 361, 1. Reges olim in præliis suos habebant currus quibus insistebant, XI, 330, 1, 2. Reges devictis hostibus, arcus triumphales et trophæa erigunt, VI, 82, 1. Reges Ægypti ad quod jusjurandum judices adigerent, VII, 149, 2. Cibo simplici vescebantur, 352, 2. Reges exteris opibus et gloria Salomonem superarunt, X, 495, 2. Reges barbari uxoribus civitates donabant, XIV, 185, 1. Olim lampades accensæ sive ignes regibus præferebantur, IV, 322, 1; VI, 71, 1; XIV, 408, 2; XX, 477, 2. Reges Persarum aliarumque gentium per cortinas loquuntur et dant responsa, IV, 350, 2. Neque se conspici sinunt, 365, 1, 2. Reges orientales nefas erat adire sine munere, XV, 81, 1. Reges olim in palatiis habebant templa deorum tutelarium suorum, XIV, 181, 2. Reges Hebræorum, Persarum, aliarumque gentium suos habebant admonitores commentarienses, XI, 727, 1. Reges Hebræorum vocabantur Christi Domini, 547, 2. Indebant sibi nomen a Deo derivatum, 562, 2. Regum matres, regnantibus filiis, etiam reginæ vocantur, XIII, 70, 1.

Reges Hispaniæ a subditis in jus vocari possunt, IX, 263, 1, 2. Reges Franciæ et Angliæ tactu suo strumas curant, XV, 214, 2.

VII. Varia facta historica de regibus tum Hebræorum, tum aliarum nationum.— Reges a Samuele primum Israeli dati, X, 476, 2. Reges Israel quomodo dederit Deus in ira sua, XIII, 459, 1, 2. Hi Assyriis munera et tributa solverunt, 396, 2. Idololatræ fuerunt, 408, 2. Regum Israel alii regnum tyrannice invaserunt, alii licet a Deo electi viderentur, tamen non tam ex Dei voluntate, quam ex propria cupiditate regnum inivere, 392, 1, 2. Quomodo regnarint hi, non ex Deo, *ibid.* Regum Israel perversitas et excæcatio, III, 636, 1. Reges tam decem quam duarum tribuum toti populo causa idololatriæ fuere, XIV, 67, 1. Reges Israel sæcularia judicabant, X, 462, 1. Reges Juda sibi continuo succedentes sub quibus prophetarunt Prophetæ, XIII, 254, 2; 255, 1. Regum Juda quidam pii, quidam impii fuerunt, X, 517, 2; 526, 1. Omnes præter tres peccarunt, 525, 2. Reges Juda ex lege Dei populum regere debebant, V, 494, 1, 2. Reges Judæorum et duces justi injustique an per duplicem Zachariæ virgam significentur litteraliter, XIV, 487, 2 (*Vide* Hebræi, Israel, Juda).

Reges Persarum enumerantur, et simul tempus regni, XIII, 148, 1. Reges varii Babylonis recensentur, XIV, 172, 2.

Rex Ninives publicum suis indixit jejunium ad prædicationem Jonæ, XIV, 52, 1.

Reges gentiles etiam templo Jerusalem donaria miserunt, XVI, 508, 1. Regum Hispaniæ in ecclesias beneficentia, XI, 710, 2. Reges quinam studio Scripturæ dediti fuerint, I, 21, 2.

Septem reges tyranni qui septem mundi ætatibus Ecclesiam persecuti sunt, XIX, 154, 2. Reges decem Romam evertent et Romanum imperium divident, 155, 1. Hi ab Antichristo domabuntur, *ibid.* Qui reges per Euphratem, contra Ecclesiam pugnaturi, ad Antichristum venturi sint, 299, 2 et seqq. Reges contra Deum bellaturi in fine sæculi, ab eo siderabuntur, 301, 1. Hos Deus in loco Armagedon sensim adunabit, ibique eos cædet, 302, 1, 2. Reges decem in orbe dominaturi veniente Antichristo, intelliguntur per decem cornua draconis, 242, 1. Item per bestiæ cornua, 318, 2. Reges tres debellandi ab Antichristo erunt rex Libyæ, Ægypti et Æthiopiæ, XIII, 161, 1. Reges Asiæ et Ægypti cur clare non exprimat Daniel, 148, 2.

VIII. Regis vox allegorice et mystice sumpta. Rex mitis Jerusalem ingressurus, quem prædixit Zacharias, non est Zorobabel, XIV, 457, 1. Sed Christus, *ibid.* Nec Alexander Magnus, *ibid.* Rex quidam toti orbi dominaturus ex Oriente venturus a Sibyllis prædictus est : is erat Christus, hoc oraculum Gentiles ad Vespasianum detorserunt, 333, 1, 2. Rex nobilis allegorice est Christus, VII, 353, 1. Reges tres, peccatum, lex, gratia, sive Adam, Moses, Christus, XVIII, 104, 2.

2° Reges mystici qui sint, V, 212, 1. Vere rex est qui se regit et a ratione se regi sinit, 230, 1. Rex verus est censendus qui suos regit affectus, VII, 209, 1. Rex dici meretur qui animo suo dominatur, X, 430, 1. Rex est qui cupiditatibus suis, potentiis animæ, ut appetitibus, sensibus, linguæ et omnibus membris dominatur, XIV, 21, 2; 101, 1. Rex mystice est liberum arbitrium, VII, 208, 2.

Rex convivii quis et quomodo apud Germanos eligatur in festo Epiphaniæ, X, 141, 1, 2.

RHABDOMANTIA. Rhabdomantia priscis erat in usu, XIII, 343, 2.

RHEGIENSIS, RHEGIUM. Rhegium civitas Calabriæ unde dicatur, XVII, 440, 2. Ejus antiquitas, *ibid.* Fidem S. Paulo debet acceptam referre, *ibid.* Rhegienses quomodo ad fidem a S. Paulo sint conversi, 441, 2.

RHETOR. Rhetores qua arte memoriam juvant, V, 185, 2.

RHETORICA. Rhetorica non vetatur a Salomone multiloquium carpente, V, 295, 1, 2.

RHINOCEROS. 1° Rhinoceros quale animal sit, II, 325, 1; *Job*, 737, 1, 2. Unde dicatur, II, 325, 1. Primus eum Romæ in arenam produxit Domitianus, et cur nummum cudi jusserit cum effigie rhinocerotis, *ibid.* Duo habet cornua, II, 529, 2 et seqq. Rhinocerotes loricati sunt, XXI, 206, 2.

Rhinoceros quomodo capiatur, XIX, 188, 1.

2° Quænam rhinoceros symbolice significet, II, 325, 1. Est typus S. Pauli, XIX, 188, 1.

RHYTHMUS. Rhythmus Proverbiorum elegantiam juvat, V, 18, 2.

RHODE. Rhode puella ostiaria honesta fuit, XVII, 267, 2. Et martyr, 268, 1. Cur Petro pulsanti non aperiat, *ibid.*, 2.

RHODII. Rhodii a quo orti ferantur, I, 166, 1. Rhodii non sunt Colossenses, a colosso solis sic dicti, XIX, 69, 1.

RHODOCUS. Rhodocus quidam hostibus arcana prodit, IV, 557, 1.

RHODODAPHNE. Rododaphne quis sit frutex, unde dictus, IX, 648, 1.

RHODUS. Rhodus unde dicta, XVII, 267, 2. Rhodi descriptio, et quando ea a Turcis capta sit, semper in ea sol apparet, ejus colossus quam fuerit altus, 378, 1. Soli sacra fuit, 267, 2. Rhodus ex aquis denuo emersit, X, 414, 1.

RHOMBUS. Rhombo conferuntur Hebræorum gyri in deserto, II, 367, 2.

RHOMPHÆA. Rhomphæa tam gladium quam telum significat, X, 468, 1.

RIC. *Ric* hebraice quid sonet, XVII, 130, 1.

RICA. Rica unde dicta sit, XVIII, 334, 2.

RICERIUS (B.). B. Ricerius e primis S. Francisci sociis studiose molieres vitabat, X, 373, 2.

RICHARDIS. Richardis regina in conjugio mansit virgo, XVIII, 301, 2.

RICHARDUS (S.) rex. S. Richardus Angliæ rex deposito regno Christum pauperem secutus est, VI, 163, 1, 2.

RICHARDUS (S.) episcopus. S. Richardus Cicestrensis episcopus consanguineos suos ad beneficia ecclesiastica admittere noluit, II, 352, 2.

RICINUM. Ricinum quale sit herba, an hebræo *kikaion* respondeat, XIV, 50, 1.

RIDERE, RISUS. 1° *Risus definitio*, VII, 88, 1. Risus a quo causatus, et modus quo causatur, 87, 2. Risus cur sit error, 86, 1 : *Risum reputavi errorem, et gaudio dixi : Quid frustra deciperis?* Cur ridiculus, *ibid.*, 2. Cur vertigo, *ibid.* Ille cur mentis insania sit et emotio, 87, 1. Ejus causa et ratio, *ibid.*, 2. Risus a quibusdam ut Deus habitus, 88, 1. Risus sardonius quis sit, XIII, 238, 2; 583, 2.

2° *Risus quid indicet et efficiat, et an sit absolute illicitus.* Risus index est animi affectionum et passionum, IX, 542, 2 : *Amictus corporis, et risus dentium, et ingressus hominis enuntiant de illo.* Risus modicus et modestus, vel effusus, signum sapientis et insipientis, 571, 1 : *Fatuus in risu exaltat vocem suam : vir autem sapiens vix tacite ridebit.* Risus stultorum quid præ se ferat et cui similis, VII, 246, 2 : *Sicut sonitus spinarum ardentium sub olla, sic risus stulti, sed et hoc vanitas.* Risus impiorum detestabilis, V, 64, 2 et seq.: *Qui lætantur cum malefecerint, et exultant in rebus pessimis.* Magno timore mixtus est, 303, 2. Item magnis doloribus et tandem desinet in luctum 417, 2 : *Risus dolore miscebitur, et extrema gaudii luctus occupat.* Spiritus vitales dissolvit, 418, 2. Risus nimius opportunitatem sceleribus præbet 302, 1 : *Quasi per risum stultus operatur scelus sapientia autem viro est prudentia.* Risus moderatus non est illicitus, XVI, 114, 2. Risus omnis quo sensu a S. Basilio vetetur, VII, 88, 2. Risus et gaudium mundi magna vanitas est, *ibid.*, 2 et seq. Risus deterior est ira, 243, 1 : *Melior et ira risu, quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis.* Risus Saræ unde contigerit, XIX, 477, 1.

Risus sanctorum in morte, VI, 518, 1 : *Fortitudo et decor indumentum ejus, et ridebit in die novissimo.*

3° *Risus allegorice sumptus.* Ridere quomodo dicatur Deus sui irrisores, V, 51, 1 : *Ego quoque in interitu vestro ridebo et subsannabo, cum vobis id, quod timebatis, advenerit.* Ridere et lugere quomodo dicantur agri, XIII, 536, 1. Altaria risus qui dicantur, 614, 1.

RIDICA. Ridica est pedamentum vinearum, IX, 587, 2.

RIGOR. Ubi Rigor, ibi vigor est disciplinæ, VI, 224, 2 et seq.; IX, 526, 1. Rigor humanitate mitigandus principi et rectori est, XIV, 480, 1, 2. Rigor nimius in proximum, signum imperfectionis est, XVIII, 574, 1.

RINOCOLORURA. Rinocolorura, urbs Arabiæ Petræ, Judææ est limes versus meridiem, unde dicatur, XI, 390, 2.

RITUS. 1° Ritus Judæorum in sacrificio agni paschatis, XVIII, 365, 2. Ritus Judæorum crucem ligneam in contumeliam Amani circumferentium cur sublatus, IV, 389, 1, 2.

2° Ritus adorationis Persicæ, IV, 373, 1. Ritus priscus sanciendi fœdera, XII, 248, 2. Ritus circuitus in funere, VII, 396, 1.

3° Ritus octo Ecclesiæ antiquæ, XVIII, 395, 1. Iis successere octo ritus Ecclesiæ modernæ, *ibid.* Ritus baptismatis, trina ejus mersio sepulturam Christi triduanam significat, XVIII, 107, 2. Ritus communicandi vetus, 369, 2. Ritus parentalis ferendo epulas ad sepulcra defunctorum sublatus, cur, IV, 286, 2. Ritus consecrandi et benedicendi vexilla et arma ducum, et consecrandi militem, 565, 1, 2.

RIVUS. 1° Rivi fiunt vel a Deo et natura, vel manu hominum, VI, 92, 2. Rivus Ægypti quis dicatur, XIII, 606, 2. Est Nilus, vel rivus Nili, et cur, 628, 1. Rivi aggerum qui dicantur, XI, 466, 2 (*Vide* FLUMEN, FLUVIUS).

2° Rivi gloriæ in fine mundi in electos decurrent, XI, 420, 2.

RIXA, RIXARI. 1° Rixarum duo sunt fomites, susurro et ira, VI, 319, 1 : *Sicut carbones ad prunas, et ligna ad ignem, sic homo iracundus suscitat rixas.* Rixantes sæpe seipsos suis rixis affligunt, 256, 2 : *Sicut avis ad alia transvolans, et passer quolibet vadens, sic maledictum frustra prolatum in quempiam superveniet.*

2° Rixa multorum malorum est causa, X, 51, 2 : *Abstine te a lite, et minues peccata : homo enim iracundus incendit litem, et vir peccator turbabit amicos, et in medio pacem habentium immittet inimicitiam.* Parit pugnam, 53, 2 : *Certamen festinatum incendit ignem : et lis festinans effundit sanguinem : et lingua testificans adducit mortem.*

3° Rixæ sunt fugiendæ, V, 537, 2 : *Qui dimittit aquam, caput est jurgiorum, et antequam patiatur contumeliam, judicium deserit.* Est eis abstinendum etiam post honoris læsionem, VI, 46, 2 : *Honor est homini qui separat se a contentionibus, omnes autem stulti miscentur contumeliis.* Rixa semper declinanda, IX, 270, 2 : *Ne contra faciem stes contumeliosi, ne sedeat quasi insidiator ori tuo.* Eæ summopere sunt cavendæ, VI, 317, 1 : *Sicut qui apprehendit auribus canem, sic qui transit impatiens, et commiscetur rixæ alterius.* Eas sedare magnæ prudentiæ, V, 565, 1 : *Labia stulti miscent se rixis, et os ejus jurgia provocat.* Rixantes dirimere est superiorum : iis se immiscere non est tutum, VI, 315, 2. Rixis populi nemo se immisceat, IX, 226, 2 ; *Non pecces in multitudinem civitatis, nec te immittas in populum.*

Rixa omnis a nuptiis abesse debet a conjugio, XIV, 579, 1 (*Vide* CONJUX, CONJUGIUM).

ROBERTUS rex Franciæ. Robertus, rex Franciæ, qua occasione ordinem Stellæ instituerit, et quare, XV, 73, 2. Roberto Francorum regi apparet Deus, et monet ut blasphemias et notoria crimina de regno suo auferat, XI, 466, 1.

ROBERTUS Siciliæ rex. Roberti Siciliæ regis amor erga litteras, I, 21, 2.

ROBERTUS BELLARMINUS. Robertus Bellarminus cardinalis statura pusillus erat, sed bene auritus, IX, 335, 1. Horas suas canonicas singulas stato tempore recitabat, XVII, 113, 2. Ejus bona et sancta simplicitas, 110, 1. Se depingi vivum noluit, XX, 82, 2. Ejus patientia, 305, 1.

ROBERTUS STEPHANUS. Robertus Stephanus typographus in Vatablum injurius fuit, IX, 24, 1.

ROBERTUS HOLCOT. Robertus Holcot an in *Proverbia* scripserit, V, 12, 1.

ROBOAM. Roboam rex an fuerit cerebro imminutus, quo anno a Salomone genitus, X, 499, 2. Ob nimiam severitatem regno Israelis excidit, VI, 477, 2. Potissima regni parte excidit, 498, 2. Ejus stultitia, 499, 2. Postea factus est veræ religionis contemptor, *ibid.* Fuit moribus corruptissimus, mortuus est impœnitens, *ibid.*

ROBUR. 1° Robur unde dictum, XIII, 553, 2. Quale robur et virtutem homo jam conditus, a Deo acceperit, IX, 476, 1, 2 et seqq. (*Vide* FORTITUDO). Robur et innocentia rarissime conjunguntur, *Psalm.* I, 99, 1. Robur animalis in somno consistit, VII, 179, 1, 2. Robur humanum mera imbecillitas, *Job*, 90, 1. Robur brachio denotatur, XVI, 40, 2.

2° Robur Dei est initium justitiæ, VIII, 534, 2. Robur Christi judicis in quo apparebit.

3° Robur animæ in quo consistat, et quomodo parandum, XIV, 176, 1. Robur spiritus prætentandum est ei qui se evangelicæ perfectioni vult addicere, XVI, 200, 1, 201, 1.

ROBUSTUS. Robustus idem est in Scriptura quod sedulus, VI, 98, 2. Et integer, 99, 1. Item diligens, *ibid.*, 2.

ROCHUS (S.). S. Rochus a peste laborantibus invocari solet, XIX, 378, 2.

ROGARE. Rogandus Deus, ut nos iis viis dirigat quibus præscit nos ad salutem venturos, XIV, 31, 2.

ROMA. 1° *Roma vetus et gentilis.* Romæ etymon, III, 532, 1, XXI, 308, 2. Primitus significatione græca vocabatur Valentia, III, 532, 1 ; XIV, 87, 1 : XVII, 64, 2. Roma, id est *robur fortitudo*, VIII, 9, 1. Romæ nomen an sit, *Dominus ibidem*, XII, 778, 1, 863, 1. Roma quando condita, II, 337, 1 ; IV, 62, 1; XI, 84, 2; XIII, 255, 1. Ejus magnificentia et potestas, II, 337, 1, 2 ; IV, 62, 2 ; XI, 84, 2. Ejus dimensio, XIV, 48, 1. Ejus incolæ, *ibid.*, 2. Ejus primi incolæ fuere latrones, 107, 1. Roma gentilis cur symbolice vocetur *filia latronis*, 106, 2. Roma vetus cis Tiberim fuit sita, XVII, 265, 2. Roma erat septicollis, XXI, 316, 1. Roma quoad situm est munitissima, VIII, 9, 1. Roma plena fuit aquæ ductibus, XIV, 534, 2. Romæ mensurarum idea extat in Capitolio, V, 312, 1. Romæ calx ad ædificandum est tenacissima et solidissima, VII, 540, 1, 2. Roma ab olim et nunc est in suos vicos distributa, IV, 237, 2. Roma crevit per concordiam Romuli et Remi, V, 582, 2. Ejus increment et decrementa, XXI, 309, 1. Ejus luxus et opes, 311, 1. Ejus respublica periit ob perpetuam dictaturam, VI, 474, 1 ; 475, 1. Quam varia regimina habuerit, XXI, 317, 1. Romæ religio a Romulo stabilita, XII, 372, 1. In ea erant templa omnium deorum, XXI, 314, 1, 2. Roma censebatur olim dea, XXI, 255, 2; 310, 1, 2. Romæ monumenta priscæ gentilitatis multa hodie adhuc supersunt, XII, 689, 2.

Roma impia et ethnica cur a S. Joanne vocetur Babylon, XI, 332, 1 ; XIV, 422, 2. Item a S. Petro, XX, 400, 2 et seqq. Utriusque urbis analogiæ, 401, 1. Roma est civitas vanitatis, XI, 537, 1. Roma ethnica qualis fuit olim et tempore Antichristi futura intelligitur per Babylonem magnam meretricem, XXI, 306, 2. Diversimode id probatur, *idid.* et seqq. Ipsa proinde exscindetur 308, 2 ; 310, 1, 2. Quomodo omnes ad sibi obse-quendum pelliceret, 311, 1. Quomodo in Christianos sævierit, 314, 1, 2; 329, 2. Quot habu…

martyres, 170, 1, 2. Quomodo Roma dici possit omnes toto orbe martyres interemisse, XXI, 331, 1.

2° *Roma christiana et moderna.* Roma moderna est alio loco quam vetus, XIV, 505, 2. Romam quomodo christiana religio olim paulatim occupaverit, XXI, 300, 1, 2. Romæ conversio a gentiismo in Bosræ incendio et eversione denotatur, XI, 450, 1, 2. Roma ad fidem conversa, cæteræ gentes facile converti poterant, XVIII, 593, 1. Cur Roma est caput Ecclesiæ, VIII, 9, 1. Eo transtulit Petrus episcopatum et primatum, ipsamque petram fidei constituit, XVIII, 44, 1. Eam Paulus quando ingressus, XVII, 425, 2; 442, 2. Illic quando Petrus apostolus cathedram constituerit, 3, 1. Illic plurimi Judæi habitabant, 91, 1. Romæ tunc incensæ causam Nero in Christianos rejicit, 7, 2. Roma S. Petro debet fidei sinceritatem, XX, 235, 2. Non sibi, nec suis meritis ascribat quod fidem inconcussam servarit, sed meritis S. Petri. XXI, 308, 1. Romæ modernæ sanctimonia, XI, 765, 2. Ejus loca veneranda, 358, 2. Est terra sancta, *ibid.*; XXI, 308, 2. Ibi jam portæ semper apertæ sunt, 403, 2. Romæ nullus Pontifex hæreticus sedit, VIII, 14, 2. Romam nunquam occupavit hæresis, XVIII, 45, 2. Ibi viget fides et pietas, *ibid.* Romana fides via ad cœlum, III, 532, 1. Romam vocatus est S. Dunstanus, id est in cœlum, *ibid.* Ibi luxuria cur permittatur, XXI, 308, 2. Ejus elogium et laus, 44, 2 Est a S. Joanne Chrysostomo æstimata et amata propter Paulum. 15, 2. Romam triumphantem videre optavit S. Augustinus, XVIII, 9, 2 et seq.; 553, 2. Romæ pene quotidie novi Romani martyres coluntur, XI, 765, 2. Romæ potissima pars jam sunt ecclesiæ et ecclesiastici, XII, 841, 2. Roma sola magnificas basilicas et templa in beatæ Virginis honorem ad sexaginta tres, quot salutationes angelicæ recitantur in corona seu rosario ædificavit, VIII, 22, 2.

Roma a quo primum vastata, XX, 550, 2. Putabatur futura æterna, XXI, 311, 1; 324, 2. Romæ deploratio eversæ a Barbaris, XII, 349, 2. Romæ captæ a Gothis epitaphium, XII, 690, 2. In fine mundi Roma fiet ethnica, XIX, 155, 1; XXI, 309, 1, 2, 329, 1. Tunc Christum et christianos persequetur, XXI, 314, 2. In ea non residebit Antichristus, 229, 1, 2. Sed eam evertet et cremabit, 319, 2. Evertetur sub finem regni Antichristi, 321, 2. Excidium ejus erit ante adventum Antichristi. XIX, 155, 1.

ROMÆUS. Romæus dominicanus pie in Domino quievit, XIX, 375, 2.

ROMANA ECCLESIA (*Vide* Ecclesia, Petrus). Romanam Ecclesiam fundarunt Petrus et Paulus, XVIII, 10, 2; 44, 2. Et ibi sunt passi. 11, 2. Romana Ecclesia celebris est propter Paulum apostolum ibi sepultum, XVII, 38, 2. Romanæ Ecclesiæ præeminentia, XVIII, 44, 2. Princeps est omnium Ecclesiarum, XIV, 391 2. Romanæ Ecclesiæ dignitas astruitur, XI, 122, 1, 2; XIV, 399, 2. Maxime terra sanctorum dici potest, 377, 2. A nulla alia judicanda est, 243, 1. Quam semper fuerit florens, XX, 402, 1, 2. Quare facta patriarchalis, XX, 13, 1. Ejus in fide et pietate constantia S. Petro est ascribenda, 428, 1. Romana Ecclesia quantum a Christo dilecta, VIII, 19, 2. Romana Ecclesia ob montes vicinos videtur expugnabilis, XIII, 49, 2. Romana Ecclesia nunquam evertetur, nec everti potest, XI, 405, 1. Romana ab Ecclesia veritas petenda fidei et traditionis apostolicæ, XVIII, 44, 2. Ea maxima sequenda, XIX, 219, 1. Romana fides sola ad salutem ducit. XVIII, 623, 2. Romanæ Ecclesiæ fides commendatur, XVI, 654, 1 (*Vide* Ecclesia)

ROMANA AULA. Romana aula et aura varia, XII, 358, 2.

ROMANI. 1° *Romani veteres et ethnici.* Primo. Romani non sunt prognati ab Idumæis, VI, 467, 1; XII, 419, 2. A Græcis habebantur ut barbari, XVIII, 45, 1.

Secundo. Romani cultum deorum cordi imprimis habebant, X, 219, 2. Omnium gentium deos colebant, ut eos haberent propitios et faventes, XIII, 412, 2. Colentes deos omnium gentium, Deum Hebræorum non coluerunt, 202, 1. Fortunam viscosam coluere, XIII, 155, 2. Quomodo coluerint Maozim, id est virtutem, prudentiam, et fortunam bellicam, XIII, 160, 1. Sua pietate et religione se cæteris gentibus præponebant, VI, 119, 1. Libros exussere religioni adversantes, XIX, 289, 1. Multos habebant sacerdotes, III, 470, 2. Fidem vicinem voluerunt esse Jovi Capitolino, XI, 261, 1. Fidem semper integram præstabant. XII, 271, 2. Romanorum priscorum in fide servanda constantia, XXI, 371, 2. Romani sua habere symbola, XI, 82, 2. Nudipedes in sacris erant, VII, 190. 2. Eorum feminæ sacra obibant velatæ, XVIII, 354, 2.

Tertio. Romani studiosi fuerunt ethices et politices, IX, 3, 1. Græca lingua iis erat familiaris, XVIII, 35, 1. Honestiores Græcam linguam et sapientiam perdiscebant, XV, 665, 2 et seq. Filios suos mittebant ad domos senum gravium et nobilium, IX, 217, 2. Romani quomodo jaculandi artem discerent, X, 20, 1. Diu medicis caruere, X, 270, 25. Romani primi fuere agricolæ, I, 159, 1; IX, 232, 1. Romani primi proceres agriculturæ fuere dediti, VI, 356, 1.

Quarto. Romani mensæ coronati accumbebant, X, 147, 1. In prandio parci erant, in cœna hilarius esitabant, XV, 225, 2. Lacte et pultibus vescebantur, VI, 358, 1. Romanæ matronæ vinum non bibebant, X, 7, 2.

Quinto. Romani olim comam alebant, quando primum tonderi cœperint, XVIII, 357, 1. Romani prisci barbam non tondebant, nec radebant, XII, 540, 2. Sed posteriores contra, hinc hi in prosperis capillum et barbam radebant, in luctu dimittebant, X, 554, 1, 2. Eorum vestis domi synthesis, foris toga, XI, 141, 1. Velleribus ovium induebantur, VI, 358, 1. Penulati in curiam veniebant, XIX, 314, 1.

Sexto. Romani noctem in quatuor vigilias distribuebant, XII, 379, 1. Diem in duodecim horas per quatuor partes, sic et noctem dividebant, XV, 312, 2; 442, 2.

Septimo. Romani leges suas et fœdera in tabulas æreas scribebant, cur, IV, 452, 1, 2. Quo ritu fœdus percuterent, XVIII, 366, 1.

Octavo. Romani in aliis locis torqueri et necari non poterant, XVII, 313, 1. Romani cives non virgis cædebantur, sed sarmentis vitium, XIII, 410, 2. Romanorum judicum in reum feralis sententia, IV, 382, 1. In adulteros graviter animadverterunt, I, 348, 1. Olim se evirantes graviter puniebant, XVIII, 375, 2.

Nono. Romani suos in campo Martis sepeliebant, XVI, 118, 2. Insignia magistratus in funere ponebant, XII, 678, 1. Annulos mutabant, *ibid.* In funere principum erat justitium, consules sedebant in curia sede vulgari, eis fasces præferebantur inversi, *etc.*, *ibid.* Comam resecabant, eamque ponebant super caput mortui, *ibid.* Conviviis abstinebant, *ibid.* Defunctos publice pro rostris oratione funebri laudabant, 729, 1.

Decimo. Romanorum in bellis et laboribus campestribus durities, XIII, 28, 1. Quomodo omnia armis suis contriverint, *ibid.*, 2. Multas in provinciis externis alebant legiones militum ad eas edomandas, et unde eas alerent, *ibid.* Eorum disciplina vetus de annona ad usum totius anni in plerisque oppidis condenda, IV, 323, 2. Conflicturi cum hoste tunicam coccineam in prætorio exponebant, XIV, 178, 1. Romani ignem suis imperatoribus prætulere, XII, 487, 2. In vexillis aquilas præferebant, XIII, 390, 2. In periculis creabant unum dictatorem, alias duos consules, et quæ tunc essent illorum munia, IV, 451, 2.

Romani quo stratagemate victi ab Annibale, IV, 430, 1. Eorum cladis Cannensis causa, 451, 2. Cur Galatas bello appetivere, 450, 1. Quomodo Hispaniam subegerint, 450, 2. Et Carthaginem, *ibid.*, 2. Et Macedoniam cum rege Perseo, *ibid.* Item Antiochum Magnum Syriæ et Asiæ regem, 451, 1; XIII, 151, 2. Et Græcos, *ibid.* Romani quinam Judæos subegerint, et a quibus ipsi subacti, II, 337, 1, 2. Romani scribunt Ptolemæo Physconi et aliis ne crudelitatem suam in Judæos exerat, IV, 489, 2; 490, 1. Qua occasione Judæos subjecerint, XV, 395, 2. Variis præsidiis eos in imperio continebant, XV, 222, 1. Cur habebant in Jerusalem sua præsidia juxta templum in arce Antonia, XVII, 384, 2; 590, 1. An Romanorum in Judæos dominium justum fuerit, XV, 479, 1. An Judæis jus necis ademerint, XVI, 609, 1. Iis devictis, potestatem reos occidendi ademerant, IV, 221, 2; XV, 596, 1. Romani quomodo sub Pompeio templum Hierosolymitanum profanarint, XI, 737, 1, 2. Romani valde sub tempore Titi in Judæos ob rebellionem exacerbati erant, XV, 508, 1, 2. In Judæos atrociores fuere quam Chaldæi, XIII, 493, 1. Eorum castra Jerusalem obsidentium describuntur, XIV, 528, 2. Urbem et templum Jerusalem funditus diruerunt, 485, 1. Judæos post excidium urbis, in cloacis, speluncis, sepulcris scrutati, inde extraxerunt ad necem, 282, 1. Quot Judæos in excidio Jerusalem occiderint aut vendiderint, XVII, 9, 1.

Undecimo. Romani quomodo rempublicam magnam fecerint, IV, 452, 1. Consilio et patientia totum orbem subegerunt, IV, 450, 2. Sua fortitudine imperium orbis acquisierunt, V, 369, 1. Orbis et regum domini quomodo essent, XXI, 310, 1, 2. Eorum nomen apud omnes erat formidabile, IV, 490, 1. Supplicibus facile aderant, quæ fuit causa eorum potentiæ, 549, 2. Eorum commiseratio in hostes victos, XII, 685, 2. In Syphacem regem Numidiæ et Perseum regem Asiæ, *ibid.* Cur gentium jura et numina non mutarent, 452, 1, 2. Etiam suam linguam gentes victas suscipere cogebant, XIV, 303, 2. Romani qui imperium urbis auxerint, XIV, 430, 1. Romani aliqui in proposito constantes recensentur, XX, 95, 1. Eorum elogia, XIII, 28, 1.

Duodecimo. Romanos græcanicæ deliciæ perdidere, IV, 472, 2. Ob opum abundantiam degenerarunt, XIX, 260, 1. Eorum infamia connubia, II, 114, 2. Eorum propria levitas et superbia, XXI, 308, 1. Romanorum veterum peccata Deus in fine mundi puniet, et quo jure, XXI, 330, 1.

Decimo tertio. Romanorum monarchia per equos varios et fortes repræsentatur, XIV, 428, 1. Ejus fortitudo et varietas, *ibid.*, 2. Quando ea cœperit, 430, 1. Romanorum regum series et anni regni comparantur cum regibus Juda, XII, 469, 2 et seqq. Eorum reges fuere septem, XXI, 317, 1,

Romanorum regnum cur bestiæ incognitæ comparetur, XIII, 89, 1, 2. Eorum regimen novum et varium, 90, 1. Eorum respublica fuit monstrosa, *ibid.* Eorum epitheta septem, *ibid.* Ipsorum monarchia cur tibiis ferreis comparetur, 28, 1. Et quare duabus, *ibid.* Quomodo regnum eorum dicatur divisum, *ibid.* et 29, 1. In fine mundi in decem reges dividetur, *ibid.* Fuit id initio ferreum et validum, deinde fictile et contritu facile, *ibid.* Unde ejus divisio nata, *ibid.* Connubia potentium id stabilire non potuerunt, 29, 1; 30, 1. Quamdiu id steterit, 30, 1. Romanum imperium non est bestia ascendens de mari, XXI, 255, 1. Quamdiu sit duraturum, 306, 2. Ejus polyarchia, 242, 1 (*Vide* Imperium).

2° *Romani moderni et christiani.* Romanis prædicandi fiduciam cur Paulus acciperet, XVII, 442, 2. Cur præ cæteris occidentalibus ad fidem vocati, XVIII, 593, 1. Romani populi charitas et eleemosynæ, VIII, 20, 1. Ejusdem pietas, 14, 2. Romanorum fidelium hospitalitas semper celebrata fuit, XVII, 237, 1. Romani idem erant olim quod catholici, XVIII, 44, 1. Sunt a Paulo laudati a fide,

43, 2. Hæc laus etiam ad posteros ipsos pertinet, *ibid.* Et forte prophetice ab eo laudati, *ibid.*

ROMANUS (S.). S. Romanus martyr parci sibi in tormentis noluit ob nobilitatem generis, I, 135 2. Ejus in tormentis constantia, XX, 129, 1. Tortores torquentes irrisit, XI, 599, 1.

ROMUALDUS (S.). S. Romualdi conversionis quæ fuerit occasio, II, 382, 2. Vitam monasticam anno ætatis vigesimo incepit, XIX, 303, 2. Ejus visio de scala in cœlum extensa, I. 288, 2. S. Romualdi silentium septenne, XI. 416, 1. Orbis fuit miraculum, 221, 2. Benedictinum institutum reformavit, breve ejus vitæ compendium, 684, 1. S. Romualdus longævus fuit, IX, 79, 2. Ejus corpus ab Henrico imperatore ad sepulturam delatum, XI, 266, 2.

ROMULA (S). S. Romulæ felix mors et ingressus in cœlum, II, 321, 2; XIV, 197, 2. Placide in Domino defuncta est, VI, 518, 2. Ea moriente auditi sunt chori angelorum, XIX, 363, 1. Voce cœlesti ad cœlum invitata est, XXI, 414, 1. S. Romula paralytica moriens ab angelis in cœlum fuit evecta, XVI, 228, 2.

ROMULUS. Romulus an urbis Romæ conditor, XIII, 251, 1. A Romulo fundatore dicta est Roma, IV, 442, 2. Romulo regni auspicium allatum ab aquilis, XII, 624, 1. A deorum cultu rempublicam ordinare cœpit, X, 219, 2. Jactis urbis fundamentis templa JoviStatori et Feretrio dedicavit, XIV, 321, 2. Vetuit regnum adiri, nisi annuente Deo, XIII, 393, 1. Est fratricida, 545, 1. Hic primo centum senatores statuit, IV, 561, 2. Ejus lex de terminis agrorum, XI, 171, 1. Corona spicea sacerdotes agrorum coronavit, 356, 2. Romulus discerptus a senatoribus creditus est in cœlum raptus, II, 537, 1.

ROPH. *Roph, el*, id est *medicus Dei*, aut *medicina et curatio Dei*, IV, 281, 1.

ROS. *Ros* hebraice et Chaldaice est caput, IV, 206, 1.

ROS. 1° Ros quod habeat etymon, X, 405, 2. Ros Hebræis idem est quod flos, XVI, 314, 1. Quæ roris generatio, X, 408, 1. Roris natura exponitur, V, 116, 2; 117, 2. Roris descriptio et proprietas, XI, 551, 2 et seq.; XIII, 366, 1, 2. Ex rore nascuntur margaritæ, IX, 507, 2. Ros vertitur in margaritam in concham dilapsus, VI, 17, 1. Aliæ ejus proprietates, *ibid.* Est pinguis et pinguem succum germinibus et plantis instillat, suaviter et sensim herbis illabitur, *ibid.* Ejus commoda, X, 408, 1; 411, 1, 2.

Roris symbola, VIII, 102, 1; 103, 1.

2° Ros in vellere et in area Gedeonis litteraliter Dei opera significat, III, 154, 1, 2. Allegorice Christi humanitatem et beatam Virginem, 154, 2; 155, 1. Rori comparatur Christi generatio ob multas analogias, XI, 551, 2 et seq. Rori assimilatur Christi ortus, XIII, 366, 1, 2. Ros lenitatis verborum symbolum est, IX, 507, 2. Ros mystice suavitatem significat, XIV, 124, 1. Ros symbolum eloquentiæ, *Job.* 581, 1.

ROSA. 1° Rosæ etymon, VIII, 311, 2. Hæc regina est florum, 310, 1. Rosæ elogia et encomia, IX, 637, 2; XII, 709, 1; XVII, 268, 1. Rosa inter flores est odoratissima, VI, 339, 1. Quæ rosæ suavius oleant, *ibid.* Rosa est odoris prodiga, cur Græcis ῥόδος, XIII, 599, 2. Calor in rosa profusi odoris est causa, *ibid.* Rosa an primitus spinis caruerit, IX, 638, 2, 641, 1. Rosæ Jerichuntinæ descriptio, 638, 2. Item rosæ Chinensis, *ibid.* Rosa est purpura veris, X, 538, 1. Rosa resistit ebrietati, cur, VIII, 309, 2. Rosæ nocivæ sunt morituris, 311, 1. Rosa cito marcescit, IX, 228, 2. Rosæ brevis decor, XX, 47, 1.

2° Rosa spinis conjuncta quid tropologice significet, I, 108, 2. Rosa virginitatis symbolum, VIII, 310, 2; XVII, 268, 1. Symbolum est sapientiæ, martyrii, virginitatis, *ibid.* Item puritatis et charitatis, X, 538, 2. Fuit Gratiis sacra, IX, 638, 1. Est symbolum humanæ imbecillitatis, quia cito elanguescit, 638, 1; 640, 2. Item boni malis undique circumsepti, 638, 1.

ROSA (S.). S. Rosæ mortuæ corpus etiamnum flexile est, XVII, 268, 1.

ROSALIA (S.). S. Rosaliæ elogium, Siciliam peste liberat, ejus corporis inventio, ejus nobilitas, aulam despexit, in solitudinem abiit; pia ejus exercitia, ab angelis edocetur et sepelitur, IX, 640, 2 et seq.

ROSARIUM. Rosarii sodalitas est a S. Dominico erecta, V, 208, 2. Rosarii lectione salutatur beata Virgo, quæ rosa cœlestis est, IX, 640, 2. Id componitur e rosis Salutationis angelicæ, X, 308, 2. Rosarium duodecim stellarum in honorem beatæ Virginis, et ipsum quomodo recitetur, XXI, 238, 1, 2.

Rosarium SS. Trinitatis, XI, 175, 1. Ejus commoda, *ibid.* et 2. Quomodo recitari possit, XXI, 111, 2.

ROSEUS. Roseus color pulcherrimus, VIII, 117, 2. Fuit color heroum, *ibid.*

ROSIMUNDA. Rosimunda mœcha tam amasium quam seipsam veneno sustulit, V, 198, 1.

ROSULA (S.). S. Rosula martyr fuit cum S. Cypriano, XVII, 268, 1.

ROSTRUM. Rostra in Zachariæ candelabro quæ dicantur, et quid repræsentent, XIV, 499, 2.

ROTA. 1° Rotæ magnæ sunt parvis volubiliores, 577, 1. Cur id fiat, *ibid.*, et 2. Rota plaustri Palæstini frumenta excutiunt, XI, 401, 2. Rotæ etiam lectis adhibentur, VI, 263, 2.

2° Rota sumitur etiam pro tormento, et quale id sit, XX, 148, 1, 2. Rotarum circumactio super corpora reorum erat olim in usu, VI, 80, 2. Rotæ fornix quis sit, *ibid.* Rota erat item priscis genus torturæ et supplicii: ipsa describitur, 81, 1. Quomodo id supplicium irrogaretur, *ibid.* In rotis etiam damnati apud inferos torquentur, *ibid.*, 2. In iis fit plerumque ossifragium, *ibid.*

3° Rota quadrifacialis in curru cherubico quomodo intelligatur, XII, 488, 2. Rotæ mari similes quid significent, 489, 1. Erant quatuor coluri, *ibid.*, 2. Rota in medio rotæ quid sit, *ibid.* Item quid mystice, 509, 1, 2. Quid hæc symbolice denotet, 489, 2. Rota super terram quid mystice et symbolice significet, 488, 2. Rotæ an fuerint solæ, an cum axe et curru junctæ, 489, 2 et seqq. Quomodo hæ moverentur, 491, 1. Quomodo non reverterentur, *ibid.* Earum dorsa sunt canthi, *ibid.*, 2. Et ea erant ocellata, *ibid.* Rotæ apud Ezechielem quomodo essent oculatæ, XXI, 109, 2. Erant hi oculi vivi et vivaces, XII, 492, 2. Quamdam arcæ speciem dabant, 496, 1, 2. Quod eæ quatuor facies haberent, quid significet, 509, 2 et seq. Primo Dei æternitatem, celeritatem, et efficacitatem in operando, item jugem actionem Dei, angelorum et hominum divinorum, item celeritatem et efficacitatem victoriæ divinæ de Pharaone, 509, 1. Omnes auctores Hebrææ synagogæ, et allegorice apostolos, *ibid.* Mystice et tropologice, regna et creaturas omnes gubernari a Deo significant, *ibid.*, 2. Deinde nos quasi rotas esse in manu Dei, tum debere nos in omnibus ejus impulsum, et Spiritus impulsum sequi, 510 1. Earum oculi circumspectionem sanctorum denotant, *ibid.*, 2. Anagogice sunt æternitas, *ibid.* Eæ rotæ an corpus et circulos habuerint, non autem colla, manus et pennas, 576, 1, 2 (*Vide* ANIMAL, CHERUB). Rotæ igneæ throni Dei, XIII, 92, 2.

3° Rotæ insistere cur Fortuna pingatur, XI, 749, 1. Rota Fortunæ sæpe convertitur, VI, 134, 1; 145, 1. Rotæ sunt opportunitatis symbolum, 265, 1. Rotæ imago sunt prædicatorum, XIII, 92, 2. Rotæ confractio super cisternam, quæ, VII, 400, 1.

ROTUNDUS. Rotunda coma Gentiles usi sunt, II, 125, 2. Rotunda figura ostenditur delectatos Gentium deos, *ibid.* Rotundi sunt cœli, *ibid.*

RUBEDO. Rubedo oculorum unde proveniat, VI, 205, 1.

RUBELLIUS. Rubellius Plancus Romanus quare in exilium missus sit, XVII, 6, 2.

RUBEN. Ruben quid significet, I, 295, 1. Symbolice timorem Dei significat, 299, 2. De ejus benedictione, 391, 2. Ab eo primogenitura ablata fuit, quare, *ibid.* Quid allegorice significet et tropologice, 393, 1. Ruben patriarcha est S. Bartholomæi typus, XXI, 397, 1.

RUBENITÆ. Rubenitæ jubentur ad prælium præire et quare, II, 368, 1.

RUBER, RUBEUS. 1° Rubri et rufi colori multæ species, VI, 206, 2. Rubeus color non tantum dicitur purpureus, sed et aureus, XII, 413, 2. Rubris vestibus usi Persæ et Lacedæmonii euntes ad bellum, XXI, 142, 1. Rubra in fine mundi futura luna, quid id significet, 155, 1, 2. Rubeus color refert ardorem stellæ Veneris, XIII, 591, 1.

2° Rubeus color zeli et acrimoniæ est index, XIV, 427, 2.

RUBIGINALIA. Rubiginalia festi dies Romæ erant ad rubiginem amoliendam, instituti a Gentilibus, XIII, 481, 1.

RUBIGO. 1° Rubigo pestis et plaga segetum et germinum, an sit animal, XIII, 480, 1, 2. Quale id vitium segetum sit, et unde oriatur, 480, 1, 2; 571, 1. Dicitur a rubedine, 480, 2. Rubigo pro adustione capitur interdum, XII, 676, 1, 2.

2° Rubigo invidiæ impietatis et obstinationis est symbolum, IX, 375, 1, 2; 376, 1; XII, 676, 1, 2.

RUBOR. Rubor cœli vespere signum est serenitatis crastinæ, XV, 361, 1. At mane tempestatum, *ibid.*, 2 et seqq.

RUBUS. Rubi et abietis apologus, XII, 725, 2.

Rubus ardens et non combustus quid ad litteram significet, I, 452, 2 et seqq. Quid allegorice et tropologice, *ibid.* Quid anagogice, 454, 1. Quid symbolice, *ibid.* Quomodo dictus ardere cum esset integer, et non combureretur, 452, 1. Verbum Dei in rubo est Christus in cruce, 453, 1.

RUC. Ruc avis magnitudinis immensæ in India, II, 65, 1.

RUCTUS. Ructus pro sensu vocantur doctrina et oracula Prophetarum, XII, 521, 1, 2.

RUDENTES. Rudentes inferni sunt ejus vis et jus in peccatores, XX, 444, 1. Vel ejus claustra, *ibid.*

RUDIS. Rudibus sæpe majora Deus dat dona gratiæ quam litteratis et ingeniosis, XV, 530, 1.

RUDOLPHUS I imperator. Rudolphus Habspurgensis I, imperator Austriacus, ex cultu divino quam gloriosus evaserit, XII, 372, 2. Ejus lenitas post duriores mores, I, 416, 1; 739, 1. Caste virgines osculabatur ob sanitatem, III, 545, 1.

RUDOLPHUS II imperator. Rudolphi II imperatoris mensa e variis gemmis constructa, XXI, 384, 1.

RUDOLPHUS Austriæ dux. Rudolphus Austrius ad Dei tribunal citatus intra annum mortuus est eodem die, I, 156, 1.

RUDOLPHUS STERWINUS. Rudolphus Sterwinus martyr Anglus in morte cecinit, V, 441, 1.

RUFFINA (S.). S. Ruffinæ in tormentis constantia, XXI, 166, 1.

RUFFINUS Aquileiensis. Ruffini impudentiam et procaciam quam generose retuderit S. Ambrosius, XI, 664, 1, 2. Ruffinum quare S. Hieronymus sugillet, XVIII, 491, 2.

RUFFINUS alius. Ruffinus quidam, non Aquileiensis ille, in duodecim prophetas commentatus est, XIII, 222, 1.

RUFFINUS Theodosii imperatoris aulicus. Ruffini fastus et ruina, XII, 104, 1, 2.

RUFUS. 1° Ruforum laus, III, 366, 1. Rufi equi alacriores et animosiores sunt, XIV, 427, 2.

2° Quas gentes rufi equi in Zacharia repræsentent, XIV, 365, 1, 2. Rufus equus Zachariæ visus quid symbolice denotet, 369, 1. Rufus color cædem.

bellum, pugnas, iram denotat. XXI, 142, 1; 240, 2. Rufus equus Joanni visus Gentiles Ecclesiæ persecutores denotat, XXI, 141, 2.

RUFUS, filius Simonis. Rufus, Simonis Cyrenensis filius, an fuerit episcopus primus Dertosensis, XV, 613, 2; XVII, 446, 1.

RUGA. Rugæ sunt duplicitatis symbolum, *Job*, 358, 2.

RUGITUS. 1° Rugitus leonis terribilis, VI, 16, 1. *Job*, 107, 2.

2° Rugitui leunculorum ira Dei et hostium insultus in Scriptura comparantur, XIII, 559, 2. Rugitui leonis ira regis comparatur, VI, 16, 2. Hic est mortis prænuntius (*Vide* LEO).

RUINA. Ruinis aliorum erudimur, *Job*, 779, 2. Ruinas Israel quomodo Deus resarciverit, XIII, 644, 1, 2.

RUISBROCHIUS. *Vide* JOANNES.

RUMINARE, RUMINATIO. 1° Ruminare quid sit: est proprie animalium, 386, 1, 2.

2° Ruminatio animalium doctrinæ accommodatur, VI, 162, 2. Ruminanda sunt omnia priusquam in animam demittenda, V, 421, 1, 2. Ruminare est prudentiæ symbolum, II, 61, 2.

RUMOR. Rumores occulti cur dicantur susurri, IX, 184, 1.

RUNCINA. Runcina instrumentum fabrorum lignariorum, XI, 543, 2.

RUPELLA. Rupella in festo omnium sanctorum est occupata, VI, 78, 2.

RUPERTUS. Rupertus Tuitiensis abbas visione cœlesti ad sacerdotium invitatus est, IV, 22, 1. Cœlitus est edoctus, XX, 34, 2. Rupertus in Isaiam commentatus est, XI, 99, 2.

RUS. Rure natus est Christus, XIV, 108, 1. Rus Judæorum est Ecclesia, XII, 182, 1. 2.

RUSSATUS. Russata quæ factio aurigarum. XIV, 429, 1. Russati erat factio aurigarum Circensium, XXI, 138, 1, 2. Russatus color ignem repræsentat, XIV, 429, 1. Russati cur et unde dicerentur milites, 178, 1.

RUSTICANUS. Rusticani et barbari etiam ad salutem vocandi, XVI, 199, 1.

RUSTICITAS. Rusticitas sermonis audientem offendit, IX, 602, 2.

RUSTICUS. Rustici bello utiles, III, 131, 1, 2. Rustici Hispani non arant nisi gladio accincti, IV, 239, 1. Rustici etiam hymnos olim Deo canebant, XVIII, 660, 1. Rusticus probus Aristotele sapientior est. IX, 539, 2. Rusticorum christianorum ad aras oblationes, XI, 704, 1. Rustici a Luthero in Germania ad rebellionem excitati rebellionis pœnas dederunt, XVIII, 670, 2.

RUSTICUS subdiaconus. Rustici subdiaconi pro fide catholica constantia, XVIII, 624, 1.

RUTELLUM. Rutellum vel rutrum dicitur a *radendo*, XIV, 15, 2.

RUTH. Ruth historia tempore Abimelech contigit, III, 235, 1. Ejus conversio ad judaismum, 237, 2. An ipsa fuerit filia regis Moab, XI, 301, 2. Ejus amor erga Noemi, III, 237, 2. Ejus humilitas, 241, 1. Officiositas, *ibid.*, 2. Projiciens se ad pedes Booz ab aliquibus accusatur, ab aliis excusatur, 243, 1. E Ruth Moabitide natus est Christus, XI, 301, 1. Ejus elogia, III, 243, 1; 244, 1. Est typus Ecclesiæ gentium, 238, 1; 248, 1.

RUTILIUS. P. Rutilius amico indigna petenti quid responderit, X, 180, 2.

RUTILUS. Rutilus color idem est qui rubeus, XV, 361, 1. 2.

S

S. S hebræum sæpe Syri et Chaldæi mutant in T, XX, 649, 1.

SABA regio. Saba quæ regio, XI, 703, 2. Quid denotet et unde derivetur, *ibid.* Saba duplex, alia in Arabia Felice, altera in Æthiopia, III, 604, 1, 2; XV, 72, 2; 313, 2. Hæc postea vocata est Meroe, III, 604, 1, 2. Est pars Æthiopiæ, scilicet Abyssia, unde venit eunuchus reginæ Candacis, XI, 533, 2. Saba regina venit ex Æthiopia, III, 604, 2. Ejus nomen proprium varium secundum varios, 605, 1. Fuit longo tempore apud Salomonem, ex quo filium concepit, 606, 1, 2. Fuit legitima uxor Salomonis, *ibid.*, 2 et seq. Filius ex ea nascitur in Æthiopia, *ibid.*, 1. Ad Salomonem vadit ab eoque in regem inauguratur, *ibid.*, 1, 2. Saba thus mittens alludit ad Græcum σέβεσθαι, id est revereri, quia thure veneramur Deum, XII, 62, 1.

SABA vir. Saba vir fuit duplex, I, 166, 2.

SABBATUM. 1° *Sabbatum unde derivetur, et varia ejus significata, tum litteralia, tum mystica*, XII, 417, 2; XIX, 387, 1. Sabbatum Hebræis erat quintuplex, XIII, 625, 2. Capitur pro quolibet die festo, imo pro hebdomada tota, II, 417, 2; XVI, 242, 2. Sabbatum aliud est dierum, aliud mensium, aliud annorum, XII, 647, 1. Sabbatum cur dicatur hebdomada, XVII, 364, 2. Id in Scriptura sæpe vocatur sabbata, XV, 645, 1. Sabbatum vocatur dies sanctus Dei, sicut reliqui dies vocari possunt dies profani hominum, XI, 685, 2. Sabbatum secundo primum quod dicatur, XVI, 110, 1 et seqq. Fuit sabbatum proprie dictum, 111, 1. At quod et quale, *ibid.* et seqq. Erat quod in festum Pentecostes aut infra hebdomadam Pentecostes incidebat, 111, 2 et seq. Sabbatum in festa

Paschæ incidens, erat cæterorum sabbatorum primum et celeberrimum, dictumque sabbatum primo primum, 112, 1, 2. An Pascha transferretur si cum Paschate sabbatum concurreret, XV, 549, 2. Sabbatum delicatum quod dicatur, XI, 685, 2. Sabbati iter quod diceretur, XVII, 63, 1, 2.

Sabbati sacramenta et significata allegorica, tropologica, anagogica, II, 415, 2. Id repræsentat diem Dominicam et festa Christianorum, XI, 656, 2. Requiem cœli significat, XIX, 387, 1.

2° *Quando et qua de causa sabbatum institutum fuerit.* Origo sabbati juxta Gentiles, II, 416, 1. Ejus cultus fuit ab origine mundi, XIX, 386, 1. Fuit Adæ in lege naturæ indictum, I, 78, 1. Cur id institutum, XVIII, 550, 1. Ejus quatuor causæ et origines, II, 416, 1. Ejus causa symbolica, *ibid.* De causa arithmetica et physica, *ibid.* et 2.

3° *Cum quanto rigore sabbatum servandum erat et apud Judæos servatum fuerit.* Ejus religiose servandi restitutio et innovatio est in manna collectione facta, I, 582, 2. Apud Judæos quanto rigore servandum, 749, 1. Quænam opera in eo vetita, II, 417, 2. Non licebat in eo coquere cibos nec accendere ignem, I, 749, 1; II, 148, 1; 417, 1. Cur Deus in sabbato vetuerit Judæos cibos coquere, XI, 686, 1. Eo die pugnare Judæis illicitum, IV, 420, 1. Sabbato datur quies non solum hominibus, sed et jumentis, V, 356, 1. In sabbato quomodo nos gerere debeamus, XI, 685, 2. In eo homo debet a labore requiescere et Deo vacare, XV, 675, 2. Sabbatum colens, Deum esse creatorem rerum omnium profitebatur, XII, 248, 1, Sabbato licet curare et benefacere, XV, 301, 2; 677, 1. Sabbatum bono opere et ægrorum curatione non dedecoratur, sed sanctificatur, XVI, 112, 2; 190, 1; 194, 1; 375, 1. Sic in eo Deus continuo benefacit, 377, 1; 379, 1. Id magis violabant pharisæi circumcidendo quam Christus ægros sanando, 422, 1, 2. In eo Christus paralyticum curavit, *ibid.*, 2. Et cæcum natum, 462, 2. Sabbatum cur non commodum fugæ.

Sabbati apud Judæos erat religio, veneratio et sanctificatio, IV, 261, 1; 420, 1; XI, 656, 2; XV, 299, 1, 2 et seqq.; 506, 2; 645, 1 et seq; XVI, 375, 1, 2. Idque usque ad superstitionem, II, 418, 1; XV, 301, 2. Erat primum festum Judæorum, II, 148, 1. Solum habebat præviam parasceven, XVI, 613, 1, 2; 619, 2. In sabbatis Judæi synagogas ad audiendam legem adibant, XVI, 102, 1. Sabbatum servarunt prius Christiani adhuc judaizantes, XV, 506 2. In sabbato Jerusalem capta est, *ibid.*

4° *Sabbatum servantium fructus et præmia, et violantium punitio.* Sabbatum servantibus Deus adauget lucra et fruges, II, 172, 1. Id colentium fructus et præmia, II, 417, 2. Ejus violati pœna erat mors, I, 720, 1.

5° *Sabbatum ab Apostolis in diem Dominicam mutatum*, XVIII, 416, 2. Quam rationabiliter apud Christianos in diem Dominicam mutatum sit, II, 417, 1.

6° *Sabbatum pro ultima die hebdomadis Christianæ acceptum* Sabbati die majora beneficia beata Virgo confert, VIII, 83, 2 et seq. Sabbato sancto solemnis baptismus celebrari solet, XVIII, 107, 2. Sabbatum in albis unde dicatur, XVIII, 288, 1.

SABÆI. Sabæi sunt Indi, æque ac Persici, Arabici, et Abyssini, XIV, 305, 1. Duplices Sabæi sunt, vel Æthiopes, vel Arabes Arabiæ Felicis, XIII, 519, 2; 520, 1. Sunt latrociniis dediti, *Job*, 35, 1. Sabæi dæmonibus moribus et nominibus sunt similes, XIII, 519, 2.

SABAOTH. Sabaoth unum e Dei nominibus, XIX, 190, 2. Unde is ita dictus sit, XVIII, 86, 2.

SABAS (S.). S. Sabas abbas orationis horas etiam in aula imperatoris servavit, XVIII, 113, 2. Tempore jejunii sola vixit Eucharistia, XV, 121, 2. Quam parvi Deo fretus vim omnem tum hominum, tum dæmonum et ferarum faceret, XIV, 538, 1, 2. Leonem loco cedere jussit, et ille paruit, IX, 684, 2; X, 484, 2 et seq.

SABATH. Sabath mensis nostro januario respondet, XIV, 361, 2.

SABBATICUS. Sabbaticus fons quis sit in Palæstina, XVI, 460, 2.

SABELLIUS, SABELLIANI. Sabellii hæresis quid doceret, XII, 108, 2. Sabellii hæresis circa Dei Filium, XVIII, 5, 2; XIX, 23, 2; 75, 2; 353, 2. Sabelliani Filium Dei esse eamdem personam cum Patre dicebant, XVI, 297, 2; 479, 2.

SABINA (S.). S. Sabina in morte risit, VI, 518, 1.

SABINI. Sabini dicti sunt prisci Italiæ indigenæ a religione et cultu deorum, XII, 62, 1.

SABINUS (S.). Sabini Canusini episcopi longanimitas, VI, 273, 2. Venenum dum bibit innoxius, qui illud porrexit eodem momento alibi defunctus est, VI, 115, 2 et seq. S. Sabinus Padum fluvium restagnantem repulit, VIII, 636, 2.

SACCHARUM. Sacchari in tota Scriptura nulla fit mentio, III, 202, 1. Saccharum priscis incognitum, *ibid.* Saccharum non est mel, XIX, 229, 1.

SACCULUS. 1° In sacculis olim pondera servabantur, 495, 1.

2° Sacculi non veterascentes sunt sinus pauperum vel memoria Dei, XVI, 173, 1.

SACCUS. Saccus quid, est signum luctus et pœnitentiæ, *Job*, 362, 2. Antiquus illius usus, 363, 1. Saccus erat vestis communis Prophetarum, XIII, 228, 2; XIV, 518, 2. Saccus priscus Prophetarum erat cilicium contextum ex pilis caprarum vel camelorum, XI, 323, 1. Cur id induerent, *ibid.*, 2. Erat vestis aspera et lugubris lugentium et pœnitentium, qua utebantur in funere suorum, luctus ergo, vel in publica calamitate, ad Deum placandum, XI, 463, 1; XIII, 486, 2; 629, 1; XXI, 225, 2. et seq. Induebatur vel ad nudam carnem, vel super alias vestes, XI, 463, 1. Saccorum dies apud Persas, VII, 185, 2.